БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД УНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 156 (9910) | 1962 оной июлиин 4, среда | Сэн 2 мүнгэн

Июль һарын хайшалхы зорилгонууд:

Гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые далгаар графигтаа орохо. *Прой урғамалнуудай зурууд хоорондын элдүүрилгэ хоёр дахин хэжэ дүүр- кукурузын урғасада нэмэлтэ тэ- оруулха.* Нэгэшье үдэрөөр гээгдэнгүй уряалга, силос даралгаяа эхилжэ, тэжээл бэ- гые үргэн дэлисэтэйгээр ябуулха. *Малас үнигүй адуулжа, һайса таргалуулха, хо- нооһо хайшалалгые дүүргэжэ, эхэ хонидо до орохоор тамиртай болгохо.*

★ ★

Баргажанһаа мэдээсэнэ.

ХАХАД ЖЭЛЭЙНГЭЭ ТҮСЭБЫЕ УРИДШАЛАН

КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хандалгада харюу болгон Баргажанай аймагай совхозууд ехэ амжалтатай туйлажа, мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые июниин 29-дэ дүүргэө. Бүхы аймагаймнай ажахынууд 308 центнер гэхэ гү, түсэбһөө гадуур 768 центнер мяха худалдаа. Тиигэжэ оной энэ үеынхиһөө центнерээр ехэ мяхан гүрэндэ оруулагдаба.

Аймаг дотор олохон ажахынууд ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргэбэ. Үнгэрһэн һарануудта XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз түсэбһөө гадуур ... центнер, К. Марксын нэрэмжэтэ колхоз 223 центнер, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз ... центнер, Баргажанай совхоз 248 центнер мяха худалдаа.

В. Базаров,
КПСС-эй Баргажанай райкомой секретарь.
И. Трофимов,
Баргажанай аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ҮЯЛГАЯА СҮМ ДҮҮРГЭЭБДИ

КПСС-эй ЦК-гай мартын пленумэй тогтоолоор, парти, правительствынгаа уряалаар урмашаһан манай колхозой гэшүүд мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид үлүүлэн дүүргээ. Хахад жэлэй түсэбһөө гадуур 80 центнер мяха, 25 центнер һүн худалдагдаад байна. Гүрэндэ үндэгэ худалдаха жэлэй түсэб 102 процент дүүргэгдээ. Мүн нооһо худалдаха хахад жэлэй түсэб 116 процентдэ хүргэгдөө.

Гэхэтэй хамта энэ жэл хабарай тарилга эмхитэйгээр үнгэржэ, тарилга хэхэ түсэб 101,7 процент дүүргэгдэһэн байха юм. Мүнөө пропной урғамалнуудай зуруу хоорондохи элдүүрилгэ үлэг ябажа байна. Эдэ урғамалнуудай тарилга бухыдөө хоёр дахин борнойлогдоо һэн. Урғасын гараса һайн. Тэрэлэн паар хахалха түсэб дүргэгдээ.

Иигэжэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «8-е Март» колхоз КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэриие бэелүүлжэ түрүүшын жэлэй эхин хахадые үдэшөөд, хоёрдохи хахадтань баян урғасаяа богони болзорто хуряахаар, ниитынгэ адуу малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхээр түхеэржэ байнхай.

А. Ткачев,
Тарбагатайн «8-е Марта» колхозой түрүүлэгшэ.

...ЛЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ХҮРЭБЭ

АЛИУУНА. Байгша ондо ...ятын совхоз 5500 центнер мяха, 13600 центнер ...45 центнер нооһо, 20 ... центнер ороооһо таряа гүрэндэ худалдаха юм. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хандалгатай танилсажа ...даа, эндэхи ажалшад оной онойнгоо даалгабари амжалтатайгаар бэелүүлхэбди гэжэ мэдүүлнэ. ...атынхид хэлэһэн үгэдөө хүрэжэшье байна. Мүнөөдэ тус совхоз мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргэнхэй.

Г. Бабуев,
хүдөө бэшэгшэ.

Кударын совхозой кукурузашан, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Радна Доржиевич Гонсоруновай тариһан кукурузын бобын урғаса һайн. Зураг дээрэ: нүхэр Гонсорунов совхозой 3-дахи отделениин эрхилэгшэ нүхэр Доржиев хоёр бобын урғаса үзэжэ байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Республикын колхоз, совхозуудта тэжээл бэлэдхэлгэ, урғаса хуряалга, машинануудай заһабарилга тухай

1962 оной июлиин 1-эй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд болон үйлэдбэриин управленинүүд	Ороооһоной комбайнууд	Силосэй комбайнууд	Үбһэнэй косилка	Жатка	Хартаабха малтадаг машина
Баргажанай	32	12	15	9	3
Кабанскын	51	66	55	21	14
Ахын	—	—	—	—	—
Прибайкалиин	21	—	—	—	3
Хойто-Байгалай	—	—	—	—	—
Түнхэнэй	23	29	31	—	9
КАБАНСКЫН УПРАВЛЕНИ (бүхыдөө)	34	32	12	9	29
Бэшүүрэй	23	22	21	3	2
Зэдын	17	32	23	14	—
Захааминай	8	—	30	—	—
Хяагтын	32	19	37	5	6
ХЯАГТЫН УПРАВЛЕНИ (бүхыдөө)	23	22	28	7	8
Баунтын	—	—	—	—	—
Яруунын	19	19	45	15	—
Хоринн	19	35	59	14	4
ХОРИИН УПРАВЛЕИИ (бүхыдөө)	19	29	53	14	4
Загарайн	27	53	18	13	3
Мухар-Шэбэрэй	18	29	47	1	5
Сэлэнгын	29	18	53	9	2
Тарбагатайн	8	10	38	7	2
УЛААН-ҮДЫН УПРАВЛЕНИ (бүхыдөө)	19	25	42	5	12

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ СССР-эй Гүрэнэй Ленинэй орденто библиотекын коллективтэ, Советскэ Союзай библиотекэнүүдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ

Ленинэй нэрэмжэтэ библиотекын, ном хадагалдаг энэ эгээ ехэ газарай, манай ороной библиотекын хэрэгэй научна, методическа түбэй 100 жэл гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ СССР-эй Гүрэнэй библиотекын коллективые, библиотекын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые, тэдэнэй гайхамшагта туһалагшадые—номой ниитын пропагандистнуудые Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет халуунаар, үнэн зүрхэнһөө амаршална.

Советскэ Союзда ном судар олон миллион ажалшадай үнэн нүхэрынь, зүбшөөл үгэгшэнь, совет залуушуулай багшань, хүмүүжүүлэгшэнь болонхой. Элдэб наһатай, мэргэжэлтэй бүхы хүнүүдые ном марксистско-ленинскэ эрдэмээр зэбсэгжүүлнэ. Ном уншаһанай ашаар Эхэ оронойнгоо, дэлхэйн соёл культурын баялигуудтай, эрдэм ухаанай, техникын туйлалтануудтай танилсана. Ном судар уншажа, коммунис байгуулалтын үедэ хүгжэн гарадаг шэнэ, түрүү юумэ хүн зоной мэдэдэг болоходонь туһална.

Арад зоной дунда ном хэр ехээр таранаб, хэды шэнэ уншагшад хабаадуулагдааб, ном уншаха ямаршье эрилтэ хэр түргөөр хангагданаб, эдэ бүгэдөөрнь библиотекын омогорхол, алдар соло тодорхойлогдодог гээд В. И. Ленин заадаг һэн.

Бүхы арадай, олон миллион хүн зоной соёл культурын, ушар ёһо мэдэдэг болохо ябадалай урган хүгжэхын түлөө манай орон дотор библиотекын хэрэг ябуулагдадаг байна. Манай орон дотор 400-гаад мянга тухай библиотекэнүүд бии. Эдэ библиотекэнүүд миллиард хахад номтой. Эдэ номууд түлөөһэгүйгөөр хэрэглэхыень ажалшадта үгтэнхэй. Дала миллион гаран зон эдэ библиотекэнүүдэй уншагшадынь юм.

Советскэ Союзда соёл культурын түүхэдэхи гайхамшагта революциин болоһые, арадай гэгээрэлэй гүнзэгы, дэлисэтэй болоһые энэ ушар тодоор харуулна.

КПСС-эй XXII съездэ баталагдаһан коммунизм байгуулха Программа манай орондо коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури бии болгохо зорилгонуудые бүхы талаһаань тодорхойлоо. Мүн коммунис ёһоной ниитын харилсаануудые хүгжөөхэ, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ зорилгонууд энэ Программа соо хараалагдаһан байха юм. Эдэ түүхэтэ зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй, номой бүхы пропагандистнуудай үүргэ сэгнэшэгүй ехэ. Библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, номой бүхы пропагандистнууд арад зоной дунда эсэшэ сусашагүйгөөр эрдэм дэлгэрүүлнэ.

Эхэ орондоо үнэн сэхэ, коммунис общественые эдэбхитэйгээр, ушар ёһо мэдэжэ байгуулха, бүхы талаараа хүгжэнги хүнүүдые хүмүүжүүлхэ һайн һайхан хэрэг бэелүүлхын түлөө библиотекын бүхы хүдэлмэрилэгшэд, ниитын үүсхэлшэд саашадаашье библиотекэнүүдэй үүргые эсэшэ сусашагүйгөөр дээшэлүүлхэ аабза гээд найдаһанаа КПСС-эй Центральна Комитет мэдүүлнэ.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

Урдынгаа алдууе дабтажа болохогүй

Үбэр-Зөөхэй. Энэ элдин нютагай уужам салуу таряалангай полиин, ой модоной захаар, соорхойгоор, гол мүрэнэй эрьеэр зурыһан харгын хоёр талаар, наруули шиигтэй газарта мориной сами шэрбэмээр үбһэ ногоон урганхай—һэбшээндэ халюуран харагдана. Хүдөө талын хяагтай һайхан үбһэ ногоон эдеэшэнхэй, энэ гэһээр сабшажа абамаар, гэхэдэ хурса хажуурай ханхинаан, косилка машинын таршаганаан дуулданагүй, оршон тойрон хон жэн.

— Энэ нютагаархин юу хүлеэнэб,—гэһэн асуудал сэдьхэлдэ ороно. Хайран сагаа дэмы гээнэл даа, халаглахаар.

Сэлэнгын «Эрдэм» колхоз хорёод гара мянган малтай, аймаг дотороо томохон ажахынуудай нэгэниинь юм. Тус колхозой гурбадахи комплексно бригада—Ёнхор нютаг хүрэжэ, бригадирай орлогшо Цыденжап Буянтуев гэгшэтэй эртын силос, үбһэ хуряалга тухай хөөрэлдэхэдэ, иимэ ушар байдал элирүүлэгдэбэ. Енхороорхин үбһэндэ орохоһоо байтагай, энэ харюусалгата ажалдаа мүртэй бэлэдхээгүй байба. Жэшээлхэдэ, тус бригада 6 морин косилкатай, 5 тармууртай, 5 трактортай, 4 тракторна косилкатай юм. Теэд хоёр морин косилка, «ДТ-54» маркын хоёр трактороһаа бэшэ бусад машинанууд үшөө заһабарилагдаагүй. Тракторист Иван Будаевай «ДТ-54» трактор ЦРМ-дэ капитальна заһабарилгада хэзээ заяанда орохо байһан аад, мүнөөшье тэндэ абаашагдаагүй, эбдэрһэн лэ газартаа хэбтэһээр. Тиихэдэ Ёнхор тосхоной гудамжада орхигдоһон шэнээргэ янзын тракторна косилкын һалхи бороодо шэрбүүлжэ, жэбэржэ, хурса наранда шаруулжа, хагсажа, миин жэбэржэ хэбтэхэнь харамтай.

«Эрдэм» колхозой гансахан Ёнхорой бригадынхид аяар 1025 гектарай үбһэ сабшажа, хэдэн мянгаад тонно шэмэтэ силос дараха һайн түсэбтэй. Теэд энэ колхозоорхин хуряалгын халуун ажалые мүнөөнһөө, эрхим болзорто үргэн далайсатайгаар ябуулжа, ехэ ажалаа дабаха байгаа. Гэбэшье колхозой нэгэдэхи, хоёрдохи комплексно бригадануудта Ёнхоройхидол адли побшо байдал үзэгдэнэ.

Сэхыень хэлэхэдэ, шиигтэй, бороо хуратай энэ жэл тус колхозой газар дайдада яһала бүшмэг баян үбһэ ногоон ургаа. Теэд Цыденжап Буянтуевай хэлээшээр «байн байтараа» яаралгүйхэн үбһэндэ орохо болоо һаа, үбэр-зөөхэйнхид урдынгаа алдууе дахин дабтаха ушартай. Ушар юуб гэхэдэ, нёдондо үбэлэй шанга хүйтэн соогуур, хабарай хагсуу һалхинаар «Эрдэм» колхозойхид үбһэ тэжээлээр дуталдажа, нилээд бэрхэтэй байдалда ороһон юм.

Энээнһээ һургаал абажа, үнгэрһэн жэлэйнгээ алдуу дутагдалнуудые дабтахагүйн тула үбһэ хуряалгадаа эртэнһээ түгэс бэлдэжэ, эрштэй эмхитэйгээр жэгдэрэн орохо байгаа бшуу. Эмхидхэлэй, бэлэдхэлэй хүдэлмэри ехээр удааржа байна. Тус колхозой сабшалангай ехэнхи хубинь Сэлэнгэ мүрэнэй ехэ, бага олтирогуудта оршодог. Хүнүүд, орёо оньһон техникэ, зэмсэгүүдээ түргэн зуура тиишэ зөөхын тула онгосо, һалнуудые хүсэд хүрэхөөр эртээнһээ түхеэрхэ шухала.

Р. Балданов.

ХОНИ ҮСХЭБЭРИЛГЫЕ ШАДАМАРААР ЭРХИЛХЭ

Республикын зооветмэргэжэлтэдэй зүблөөнһөө

...урда сагһаа хойшо республика дотор хони олоор үсхэбэрилэгдэдэг ...иинь мэдээжэ. Мүнөө хонин ажал колхоз, совхозуудай ажахын эгээн ...хэтэй гол һалбари болоо.

...эбэшье ажахымнай энэ һалбари мүнөө үеын ...е яажашье хангаһагүй. ... жэл бүри эхэ хони ...—40 хубинь һубай гараһан хурьгадынь үхэл ...а ороно.

...эргэшэ жэлдэ эхэ хони... үрэжүүлгые гуримшуулха, ...дые имагтал январь, ... һарануудта абаха ... эмхидхэлэй ехэхэн хүри хэгдээ һэн. Зүгөөр ...алга дээрэ эрид хубиүшөөл болоогүй байна. Иимэ байдалые саашанэсэжэ болохогүй. Нёнойнгоо алдуу эндүүе ...даа абажа, энэ жэлдэ ...ой үрэжүүлгые эрхим ...хэлтэйгээр эхилжэ, гу... һайнаар үнгэргэхэ ...а болоно.

... асуудалаар республи... ажахынуудай ахалагша ...еринарна мэргэжэлтэ... зүблөөн Ивалгын тур... жэшээтэ ажахына ... оной июниин 29-дэ үн... Тус зүблөөндэ КПСС-... обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Модогоев, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Барьядаев, РСФСР-эй Хүдөө ...н продуктнуудые абаха, ...хэхэ министерствын Алас Дурнатэгэй ба Зүүн Сибириин главкын начальник нүхэр Волков хбаадаа. Зүблөөндэ хамтадаа 154 хүн байгаа.

Эгээн түрүүн зүблөөндэ хабаадагшадта оренбургын аргаар хони хайшалхые харуулба. Тэндэ «Республикын чемпион» гэһэн нэрэ зэргэ олоһон Анатолий Вамбуев, Галина Доржиева, «Эрхим хайшалагшад» гэжэ алдаршаһан Буда Мормоев, Валя Гарбаева гэгшэд тус тустаа 3 хони шэнэ аргаар хайшалаа. Тиихэдээ Буда Мормоев, Валентина Гарбиева гэгшэд урда үдэрэйхиһөө бүри һайнаар хайшалжа, 20 түхэригэй шанда хүртөө. Б. Мормоев хонин бүхэниие дунда зэргээр 3 минута 4 секунда соо хайшалаа гэхэ гү, али 7 часай хүдэлмэриин үдэртэ тооложо гаргабал, тэрэ үдэртэ 140 хони хиргаһан болоно бшуу. В. Гарбаева хонин бүхэниие 5,3 минута соо хайшалжа дүүргээ.

Удаань зооветеринарна мэргэжэлтэд хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ пунктын хүдэлмэритэй танилсаа. Эндэ 9 сантиметр ута нооһотой, 12,4 килограмм нооһо үгэдэг 133 килограмм шэгнүүртэй забайкальскэ үүлтэрэй хуса харуулагдана. Иимэ үүлтэрэй хусанууд саашадаа республикын колхоз, совхозуудта хэрэглэгдэхээр дурадхагдана. Мүн Хойто-Кавказай, Грозненско үүлтэрэй хусанууд бии.

Хурьгадые һайнаар түлжүүлхэдэ ямар аша үрэтэйб гэжэ харуулхын тула тэндэ 5 һаратай болоһон хоёр хурьгад табигдаа. Тэдэнэй шэгнүүр 36—39 килограмм болоно. Мүн элдэб үүлтэрэй эхэ хонид харуулагдаа.

Искусственна үрэжүүлгын пунктын хүдэлмэри тухай Улаан-Үдын искусственна үрэжүүлгын гүрэнэй станциин директор нүхэр Тарасов хөөрэжэ, харуулжа үгөө. Илангаяа ототой болоһон хонидые зүбөөр бэдэржэ олоод, илгаха асуудалда анхарал ехээр табигдаа. Пунктын газаахи хашаа хэдэн таһалга болгожо хубаагданхай. Тэбхэр хашаагай хоёр буланда бишыхан таһалганууд харагдана. Тэдэнэй нэгэндэ хонидто табигдангүй бэдэрдэг хусанууд хаагдаха, нүгөөдэдэнь—хонидто табигдаһан тиимэ хусанууд илгагдаха ушартай.

Энэ үедэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Модогоев иимэ ажаглалта хэбэ:

— Хэжэнгын совхоздо бүришье зохидоор түхеэрэгдэһэн хашаа хараа һэм. Тэндэ ототой гэжэ тодорһон хонидые илгаха түхэреэн таһалга дундань түхеэрэгдэдэг. Тэрэ таһалгые тойроод байһан хашаа дүрбэн газар хубаагдана. Тэдэ таһалганууд соо хонид хаагдажа, таһалга бүридэнь 2-3 хуса табигдадаг. Тиигээд ототой гэжэ тодорһон хонидынь дундахи түхэреэн таһалгада оруулагдажа, тэндэһээ нариихан таһалга соогуур ябажа, үрэжүүлгын пунктда оруулагдадаг. Энэ ушарта ототой хонид түргөөр, бэлэхэнээр илгагдана бшуу.

Искусственна үрэжүүлгын пунктда спиртын орондо буроцелин гэдэг зүйл хэрэглэдэг болохо тухай мэргэжэлтэдтэ хэлэгдэһэн байна. Мүн хусын үрэ хадагалха хүйтэн нүхэ яажа бэлдэхэб гэжэ харуулаа. Тиимэ нүхэнэй оёорто мүльһэн хэгдээд, үрэтэй термосые норгогдоһон хюрөөгэй хибэдэһэн соо хэхэдэ зохид байһаниинь элирээ.

Удаань мэргэжэлтэд бултадаа Ивалга тосхоной клуб дотор сугларжа, богонихон саг соо зүблөөн болоо. Зүблөөн дээрэ Сэлэнгын совхозой главна зоотехник нүхэр **Соколов**, Улаан-Үдын гүрэнэй искусственна үрэжүүлгын станциин директор нүхэр **Тарасов**, Хориин нютагай совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин управлениин главна зоотехнигэй уялгые дүүргэгшэ нүхэр **Цыдыпов**, Кабанскын нютагай колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин главна зоотехник нүхэр **Тугаринов** болон бусад хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэдэ хэр бэлэдхэжэ байһан, мүн тэрэниие яажа үнгэргэхэ тухайгаа хөөрэжэ үгэһэн байна.

— Энэ жэлдэ 800—850 хонитой совхозой 30 отара дээрэ үрэжүүлгэ хэгдэхэ юм. Үбэл гараһан хурьгад бүхыдөө эхэһээ һалгаагдаа. Үрэжүүлгын урда тээ хонид һайнаар адуулагдажа, хүсэд хүшэ абаха. Бэдэрдэг хусанууд мүн лэ һайн харууһанда табигданхай, тэдэндэ таряа талханай зүйл үгтэнэ. Үрэжүүлгээ гол түлэб 30—35 үдэрэй туршада үнгэргэхэбди. Июлиин 15-һаа техник-үрэжүүлэгшэдтэй семинар үнгэргэгдэхэ, — гэжэ нүхэр Соколов мэдүүлбэ.

Шергинскэ совхоздо мүнөө хүрэтэр эрэ хурьгадаа заһаагүй, Мухар-Шэбэрэй «Путь Ленина», «Коммунизм», «Победа» колхозуудта бэдэрдэг хусанууд үсөөн гэжэ нүхэр Тарасов шүүмжэлээ.

— Искусственна үрэжүүлгэ нэгэ дахин хэһэнэйнгээ һүүлдэ һүрэгтөө хуса һула табижа болохогүй. Аргабэшэ 2-3 дахин бэдэрдэг хусануудые табижа, зарим хонидые 2-3 дахин искусственна аргаар үрэжүүлхэдэл, һайн үрэ дүн гарадаг,— гэжэ нүхэр Тугаринов дүй дуршэл дээрэһээнь баримталжа хэлэбэ.

Саашадаа эхэ хонидые һубайруулхагүйн тулада энэ жэлэй үрэжүүлгэдэ жэшээтэ һайнаар бэлдэхэ, хонидые наһа наһаарнь илгажа, отара бүридхэхэ, түлгэнүүдые эгээн түрүүн үрэжүүлхэ, үрэжүүлэгдэһэн хонидые үрэжүүлэгдээгүй хонидһоо амяарнь адуулха, мэргэжэлтэд өөһэдөө искусственна аргаар хонидые үрэжүүлжэ һураха, техник-үрэжүүлэгшэдые материальна талаар урмашуулха асуудалнуудта КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Модогоев** үгэ хэлэхэдээ тогтоо.

Зүблөөнэй эсэстэ республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Барьядаев** үгэ хэлээ. Тиихэдээ тэрэ Хяагтын, Сэлэнгын аймагуудта хонидой үрэжүүлгэдэ мууса бэлдэжэ байһые шүүмжэлээ. Эхэ хонидые үглөөгүүр орой бэлшээридэ гаргана. Иимэ ушар Сэлэнгын «Эрдэм» колхоздо, Пограничиа совхоздо үзэгдөө. Эдэ ажахынуудта хусанууд тамир муутай байһаар.

— Хойшодоо хонидоо имагтал январь, февраль һарануудта хурьгалуулхаар лэ үрэжүүлхэ ёһотойбди,— гэжэ нүхэр Барьядаев эрид мэдүүлбэ.

Зүблөөн дээрэ мүн хонидой нооһо хайшалалгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, нооһые зүбөөр илгаха, оренбургын арга үргэнөөр нэбтэрүүлхэ тушаа хэлсэгдээ.

Б. Гылыков,
манай тусхай корр.

Румыниин Арадай Республикада Совскэ партийно-правительственна делегациин айлшhан тухай

Радио болон телевиденеэр 1962 оной июлиин 2-то нүхэр Н. С. ХРЩЕВОЙ хэлэhэн үгэ

Хүндэтэ нүхэд!

Хариин оронуудта партийна болон правительственна делегацинууд айлшалаад, hанал, бодол тухайгаа совет хүнүүдтэ хөөрэжэ үгэхэ заншал манайда тогтонижоо. Тиимэ хөөрөөнүүд совет арадай урда делегацинуудай хэhэн тоосоон болодог байна. Энэ hайн заншалай ёhоор, аха дүү Румыниин орондо советскэ партийно-правительственна делегациин айлшалhан тухай мүнөөдэр таанадта хөөрэжэ үгэхыемнай зүбшөөгыт.

Румыниин хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитетэй, Гүрэнэй Соведэй болон Румыниин Арадай Республикын правительствын уряалаар аха дүү румын арадта долоон хоногой туршада айлшалаабди. Румынида манай айлшалга аша үрэ ехэтэй, hонирхолтой, ашатай туhатай байгаа. Арадай засагай жэлнүүдэй туршада хүдэлмэришэд, таряашад болон интеллигенциин хүсэ шадалаар байгуулагдаhан олон юумые Румыниин хани нүхэд богонихон болзорой туршада харуулаа.

Румыниин хүндэшэ газар дээрэ айлшалhанаа бидэнэр ходо доо hанажа ябахабди. Энэ хадаа манай хоёр ороной арадуудые хэтэ мүнхэдэнь нэгэдүүлhэн агууехэ, бата бэхи хани барисаа гэршэлhэн hүр жабхаланта үдэрнүүд болоhон байгаа.

Румынида советскэ партийно-правительственна делегациин айлшалhан ушар совет болон румын арадуудай хани барисаанай болон хани харилсаанай саашадаа бэхижэлгэдэнь туhалаа, дэлхэйн социализмын системын нэгэдэл болон жагсаалые бэхижүүлгэдэ аша туhатай байгаа гэжэ бидэнэр ехэ ханангяар хэлэжэ шадаха байнабди.

Румыниин ажалшадтай болоhон манай уулзалганууд үнэн зүрхэнэй, бодото аха дүү ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн тухай хэлэхэ үгэ олохонь бэрхэ болохо гэжэ би Румыниин шахтёрнуудай урда үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ hэм. Нүхэдүүд энэ үнэхөөрөөшье тиимэ. Городуудта, заводуудта, хүдөө ажахын кооперативуудта совет арадай түлөөлэгшэдые ехэ дуратайгаар, халуунаар хүлеэн абаhан байна. Румыниин халуун наранай элшэ туяаhаа гү, али бидэнние угтажа байhан халуун зүрхэнэй хүндэhөө нимэ халуун болоно гү гэжэ, заримдаа ойлгохын аргагүй байгаа hэн.

Манай делегацида анхарал, оролдолго гаргаhанайнь түлөө, үнэн зүрхэнhөө хүндэтэйгөөр угтаhанайнь түлөө бидэнэр аха дүү румын арадта, Румыниин хүдэлмэришэнэй партиин, Румыниин Арадай Республикын хүтэлбэрилэгшэдтэ үшөө дахин халуун баяр хүргэнэбди.

Бидэнэр Румыниин хэдэ хэдэн городууд болон хүдөө тосхонуудаар айлшалаабди, Румыниин хүдэлмэришэнэй партиин, Румыниин Арадай Республикын правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй, хүдэлмэришэд, таряашад болон интеллигенцитэй хани ёhоной халуун хөөрэлдөө хээбди. Айлшалhан газар бүридэмнай Советскэ Союзай арадуудта халуун зүрхэнэй амаршалга, коммунизм байгуулха хэрэгтээ шэнэ илалта туйлаха хүсэлэн дамжуулхыемнай социалис Румыниин ажалшад гуйдаг байгаа. Энээн тухай мүн нүхэд Георгиу-Деж, Маурер болон Румыниин Арадай Республикын бусад хүтэлбэрилэгшэд бидэнние гуйгаа hэн. Хүндэтэ нүхэдүүд, манай Румыниин нүхэдэй энэ hайн hайхан даалгабарие би ехэ дуратайгаар дүүргэнэб.

Мүнөө Румынида ошоhон хүн бүхэн румын арадай ажабайдалда болоhон ехэ хубилалтануудые харангүй гаража шадахагүй. Империалис гүрэнүүдэй hабар соо байhан, урдань үгытэй, ядуу аграрна энэ орон мүнөө hалбаран хүгжэжэ байhан социалис гүрэн болонхой.

Манай делегаци ороной томо промышленна районуудаар айлшалаа, гайхамшагта предприятинууд болохо «Красная Гривица» завод, Лупени гэжэ шахтатай танилсаа. Эдэнэр алдарта революционно заншалаар суурхадаг юм. Ороноо социалис ёhоор индустриализацилгын аша үрэ болохо шэнэ фабрикануул болон заводуудые бидэнэр хараабди. Румыниин карта дээрэ hаяхан болотор үгы байhан болбосон түхэлтэй городуудые хараабди. Баялиг болон соёл культура социализмын асаржа байhан Румыниин шэнэ хүдөө тосхонуудые хараабди.

Бидэнэр химиин болон нефтиин промышленностиин түб болохо Онешти-Борзештида ошообди, мүнөө үеын түхеэрэлгэнүүдээр зэбсэгжэhэн химическэ комбинадай үндэр сагаан байшангуудые хараабди. Хэды жэлэй урда тээ эндэ хүдөө тосхон байhан юм. Мүнөө тэндэ ёhотой социалис город, ехэ химиин город болонхой. Энэ залуу предприяти юм. Гансашье hаяхан баригдаhаараа бэшэ, харин тэрэнэй хүдэлмэришэд гол түлэб залуушуул байhан туладаа залуу гэжэ нэрлэгдэнэ. Эндэхи залуушуул партиин табиhан ехэ зорилгонуудые шэн зоригтойгоор шиидхэжэ байна.

Хүнедоара городой металлургнуудтай уулзалга бидэндэ ехэ hонирхолтой байгаа. Энэ городой металлургическа завод болбол, Румыниин газар дээрэ совет засагай жэлнүүдэй туршада болоhон асари ехэ хубилалтануудай бодото гэршэ мүн болоно. Бидэнэрэй уулзаhан хүнүүд заводой түргэн ургалта тухай хөөрэжэ үгөө. Советскэ Союзда хэгдэhэн түхеэрэлгэнүүдэй булюу hайнние Румыниин металлургнуудай үндэрөөр сэгнэдэгынь бидэндэ ехэ баяр түрүүлээ. Комбинадай хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөөд, тэдэнэй хүдэлжэ байhые өөрөө хараад байхадаа, тэдэнэр өөрынгөө хэрэгые эрхим hайнаар мэдэдэг хүнүүд гэжэ би этигээб. Тэдэнэр үйлэдбэриин ямаршье орёо зорилгонуудые шиидхэжэ шадаха байна.

Оройдоол 25 жэлэй саада тээ Румыниин нютаг бүхэниинь социальна талаараа ондо ондоо байдаг бэлэй. Орон дотор Румыниин бүлэг баяшуулай хэмгүй ехэ баялигай хажуугаар ажалша арадай үгытэй ядуу, эрхэгүй байдал зэргэлэн байдаг бэлэй. Харин гүрэнэй монополинууд хуушанай Румыниин экономикые эзэлжэ, хамаг аша үрыень дээрмэдэн буляадаг hэн. Румыни хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдэйнгээ 95 процентыень хилын саанаhаа зөөдэг бэлэй. hүүлэй hүүлдэ эдэ бүгэдын түлбэрие хүдэлмэришэд болон таряашад түлэхэ болодог hэн.

Урдань нимэ байгаа. Мүнөө румынууд энээнние дурдахадаа, орон дотороо болоhон ехэ хубилалтануудые онсолон тэмдэглэхын тула хэлэдэг байна. Түүхын богонихон болзорой туршада Румыниин арад өөрынгөө Хүдэлмэришэнэй партиин хүтэлбэри доро капитализмhаа үлэhэн гээгдэлээ усадхахаhаа гадна, ойрын ерээдүй сагта Европын экономическа талаараа хүгжэнги түрүү оронуудай зэргэдэ Румыниие оруулхаар амжалтануудые туйлаа.

Румыни тухай hаяхан лэ муушалан бэшэжэ байhан буржуазна хэблэл мүнөө бодото байдал харахадаа, ондоогоор бэшэжэ эхилээ. Румыни болбол өөрынгөө бүхы түүхын туршада үзөөгүй экономическа хүгжэлтын шата гаража байна. Румыниин экономико хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байhанаа харуулна гэжэ хэдэ хэдэн буржуазна газетэнүүд тэмдэглэнэ.

Хрущев үгэ хэлэхэдээ, социалис Румыниин экономическа туйлалтануудые тэрэнэй дүтын капиталис хүршэнэртэй сасуулха байха гэжэ манай делегациин Румыниин Арадай Республикада ошоходо буржуазна корреспондентнүүдэй заримашуул бэшээ hэн. Румынида би энэ темэ тушаа үгэ хэлээгүйб. Мүнөө манай айлшалгын дүнгүүд тухай хэлэхэ зуураа, эдэ hанаашалгануудыень баталха хүсэлэнтэйб.

Социалис Румыниин хүгжэлтые тэрээндэ дүтэ болохо Турци гү, Грецитэй сасуулаад үзөө hаа, арадай Румыни тэдээнhээ нилээдгүй хурдан түргэнөөр урагшаа дабшана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Гоёожо хэлэбэл, Румыни дүрбэн алхам шахуу хэнэ, тиихэдэнь дурсагдаhан оронууд оройдоол нэгэ алхам хэдэг байна.

Америкын империалистнууд хүгжэлтэ багатай оронуудта, тэрэ тоодо тэдэнэр Турциешье нэрлэдэг, туhаламжа хүргэдэгбди гэжэ hайрхадаг байна. Энэ ороной экономико тэдэнэй «туhаламжын» ашаар хайшаа болооб гээд хараад үзэе.

Баруун оронууд Турцида туhаламжа гээшэеэ 1949 онhоо хүргэжэ эхилээ юм. 1948 ондо гэхэ гү, али Мендересэй правительствын США-гай туhаламжа абаадүй байхада, Турциин национальна олзо доходой промышленна хубинь 10,5 процент байгаа. Харин 1960 ондо США-гай туhаламжа хүргэhөөр 12 жэл болоод байхада, Турциин национальна олзо доходой промышленна хубинь 10,9 процент болоо. Энэ ямар удхатайб? Турци гол түлэб хүдөө ажахые эрхилдэг, багаханшье хүгжэнги промышленностьгүй орон байhан зандаа үлөө гэhэн удхатай. Турциин экономико үнэхөөрөө мухардаа. Энэ орон ехэ үритэй боложо, 2008 онhоо наашаа үриеэ түлэжэ шадахагүй байна. Энэнь манай мэдээн бэшэ, нимэ мэдээнүүдые Турциин «Ватан» гэжэ буржуазна газетэ толилоо.

Турциин хархисууд болон далайн саанахи империалистнуудай хоорондохи үгэсэлгын хойшолонгуудта гансашье Турциин промышленность дайрагдаа бэшэ. Турциин хүдөө ажахышье муу байдалтай, арад зоноо хилээмээршье хангажа шададаггүй байна. Хилээмэн хилын саанаhаа асаргададаг юм.

Турцида баруун оронуудай 3 миллион тонно шэниисэ үгэжэ дүүргэhэнтэй дашарамдуулан, Стамбулда жэгтэйхэн баяр тухай Турциин «Джумхуриет» газетэ hаяхан мэдээсээ hэн. «...Эдэ баяр ёhолол хүнние хүдөөлүүлхэдээ хүүр дээрэнь шорой хаяхада ямар абяан гарагшаб, тиимэ абяатай байгаа,— гэжэ статьягай автор бэшэнэ. Элеваторай дэргэдэ болоhон үгэ, хэлэлгэнүүд үхэhэн хүнэй хойноhоо мүргэл уншаhан шэнги байгаа... Үнөө хэды жэлдэ хариин хүндэ гараа hарбайжа байха зонбибди, мэдэгдэнэгүй!»— гэжэ газетэ бэшэнэ.

Энэ статья бэшэhэн хүнние зүбшөөнгүй байжа болохогүй. Үнэхөөрөө нимэ туhаламжа гэдэгhээ шархяа хатаахаш.

Арадай Румынида тад ондоо байдал харанабди. Хүгжэлтын социалис зам тэрээндэ гайхамшагта амжалта асарна. 1960 ондо Румыниин национальна олзо доходой промышленна хубинь 53 процентhээ дээшэ байгаа. 1938 ондо Румыни хүн бүхэндэ 18 килограмм булад хайлуулдаг байгаа hаа, 1960 ондо 98 килограммда хүргөө. 1938 ондо хүн бүхэндэ 72 киловатт-час электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэдэг байгаа hаа, 1960 ондо тэрэнь 416 киловатт-час болоhон байна. Национальна олзо доходойнгоо ургалтын талаар Румыниин Арадай Республика хүгжэнги олон капиталис оронуудые ахин гараа.

Энэ жэлэй хабар Румынида хүдөө ажахые коллективизацилга түгэсөө. Энэ хадаа румын арадай, тэрэнэй Хүдэлмэришэнэй партиин ехэ илалта болоно. Мүнөө Румыниин хүдөө ажахы бусад социалис оронуудайхи шэнги, шэнэ социалис үндэhэ hуури дээрэ хүгжэхэ арга боломжотой болоо. Энэнь үйлэдбэреэ оньhожоруулха, эрдэм ухаанай туйлалтануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ арга олгоно бшуу.

Бидэнэр Чаку гэжэ хамтын ажалтай танилсаабди. Энэ ажахын таряашад, бусад олон ажахынуудай таряашад шэнги, hайнаар ажаллана. Тэдэнэр ехэ амжалтануудые туйлана. Бухарестда дүтэхэн hуурижаhан ороohото болон техническэ ургамалнуудай научно-шэнжэлэлгын институтда бидэнэр ошообди. Тэндэ hонирхолтой юумэн үсөөн бэшэ. Соя болон фасоль тариха хэрэг анхарал хандуулна. Румын ханинарай энэ дүй дүршэлые манай институтуудай, агрономуудай анхаралтайгаар шудалан үзэжэ, ашаг туhатай бүхы юумыень өөртөө абаа hаань, нүгэл болохогүй гэжэ hананаб.

Дүй дүршэлөө ехээр андалдан абалсаха, хани нүхэдтөө бии байhан hайн юумые оложо абаха, тиигэжэ манай ниитын урагшаа дабшалтые түргэдхэхэ хэрэгтэй.

Румыниин Арадай Республика дотор байхадаа бидэнэрэй халуун абаhан зүйлые харуулха гол юумэн тухай хэлэхэ болоо hаа, зол жаргалда болон хүгжэлтэдэ хүрэхэ зүб замые шэлэн олоhондоо манай ханинарай гүнзэгыгөөр этигэжэ байhанние, арадай ажалай болон политическэ ехэ дэбжэлтые, өөрынгөө үнэн сэхэ, шалгагдамал хүтэлбэрилэгшэ мүн болохо Румыниин Хүдэлмэришэнэй партида тэрэнэй хизааргүйгөөр этигэжэ байhанние нэн түрүүндэ зааха хэрэгтэй.

Бусад социалис оронууд доторхидол адляар тэндэ ажал хэрэгынь hайнаар ябажа байна гэжэ бидэнэр Румынида ошоходоо hайнаар ойлгон абабди. Зүгөөр бидэнэр, коммунистнууд гээшэ hанаа амар hуудаггүйбди, арадай ажахые хүгжөөхэ тухай, ниитын баялигые арьбадхаха тухай хэлэгдэхэдэнь, туйлаhан юумэмнай ходол бага шэнги байдаг, арадай аша туhада ходол юумэ ехээр, hайнаар хэхэ, арадай аша хэрэгэй түлөө урагшаа түргэн дабшаха дуран хүрэдэг. Социалистическэ экономикын хурдан түргэнөөр хүгжэжэ, улам ехэ, hайн, хямда продукци үйлэдбэрилхэдэнь лэ арадай улам ургажа байгаа эрилтые хангажа болохо, капитализмтай экономическа мүрысөөндэ илажа болохо гэжэ бидэнэр ойлгонобди. Эгээл нимэhээ Эхэ оронойнгоо арадай ажахые болон соёл культурые хүгжөөхэ талаар шэнэ, улам ехэ юумые туйлаха гэжэ румын нүхэдэй эрмэлзэжэ байhаниинь бидэнэртэ яhалашье ойлгосогой.

Хани харилсаае улам гүнзэгы болгоhоной, ажалые уласхоорондын хэмжээн дээрэ хубаарилан зохёохо ябадалые саашадань hайжаруулhанай үндэhэ hуури дээрэ хүсэл оролдолгоёо нэгэдүүлхэ гээшые үйлэдбэри хүгжөөлгын ехэ арга боломжонууд мүн гэжэ бусад социалис оронуудай аха дүү партинуудтал адли Румыниин коммунистнууд ойлгоно. Экономическа харилсан туhалалсалгын Соведтэ хабаададаг оронуудай аха дүү партинуудай июнь соо болоhон зүблөөнэй шиидхэбэринүүд энэ хэрэгтэ зорюулагдана. Энэ зүблөөнэй шухала үүргэнь советско-румынска хамтын мэдээсэл дотор заагдана.

Бата нэгэдэлтэй дэлхэйн социалис ажахын хүгжэлтэдэ июниин зүблөөнэй шиидхэбэринүүд ехэ удха шанартай байха. Эдэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэдэ, социалис оронуудай арадуудай хоорондохи харилсаанууд шэнэ, дээдэ шатада үргэгдэхэ байха.

Социализмын оронууд арадай ажахые хүгжөөхэ талаар өөhэдынгөө хүсэл оролдолгые урданьшье зохёон тааруулжа ябуулдаг hэн. Зүгөөр манайда уласхоорондын ажалай хубаарилга, промышленна үйлэдбэрие хамжан ажаллуулха, мэргэжүүлхэ хэрэг хүсэдөөр хүгжөөгдөөгүй байhан юм. Энэ ушар хадаа материальна болон ажалай хэрэгсэлнүүдые ашаггүйгөөр гаргашалха, манай ургалтые hаатуулха ябадалда хүргэдэг байгаа. Мүнөө экономическа хани харилсаанай асуудалнуудта шэнэ ёhоор хандаха эрхэ байдал бии болонхой.

Социалис оронуудай промышленностине үргэнөөр хамжуулха, түсэбтэ социалис ажахын булюу hайн бүхы юумые хүсэдөөр ашаглаха гэhэн зорилго июниин зүблөөнэй шиидхэбэринүүдэй гол удхань болоhон байна.

Ажалые юрын гуримааршье нэгэдүүлэн хамтаруулаа hаа, бүтээсэнь нилээд ехэ болохо гэжэ Маркс хэлэдэг байhан юм. Мүнөө үеын үйлэдбэриин шиидхэхы hалбаринуудай талаар хүсэл оролдолгоёо hайнаар нэгэдүүлээ hаань, социалис оронуудай ниитын ажалай бүтээсын хэды ехээр дээшэлхэ байhанние, экономикынь хэды ехэ ашагтайгаар хүгжэхэ байhанние ойлгожо болоно. Энэ хадаа капитализмтай экономическа мүрысөөндэ илаха сагыеньшье түргэдхэхэ, материальна хэрэгсэлнүүдыеньшье арьбадхаха байна. Социалис оронууд дэлхэйн социалис ажалые улам хурдан түргэнөөр хүгжөөжэ шадаха, үйлэдбэрие үлэмжэ ашагтайгаар, hайн хараат гаар ябуулжа, ажалай бо материальна хэрэгсэлнүүдые бага гаргашатайгаар эрхил шадаха байна. В. И. Ленин зааhан дэлхэйн социа ажахын нэгэдэлэй замаар социализмын оронуудай амжа татайгаар урагшаа дабша hайн үндэhэ hуури зүблөөн шиидхэбэринүүд дотор таби данхай.

Нүхэдүүд! Хүсэд hанала нэгэдэлгын эрхэ байдалда румын хани нүхэдтэй хэгдэhэ хөөрэлдөөнүүд дотор уласхоорондын байдалай гол асуудалнуудые зүбшэн хэлсээбди. Эб найрамдалые болон арадуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлхын түлөө бусад социалис оронуудтай хамтадаа эршэмтэй шанга тэмсэл хэхэ гэжэ шиидэhэнээ харуулаабди. Эб найрамдалай болон социализмын хүсэнүүдэй ургаhанай эсэстэ империалистнуудай дайн сэрэг hүжэрөөхэ зам дээрэхи хаалтанууд үлэр ерэхэ бүри бэхижэнэ гэжэ бидэнэршье, румын нүхэдшье тоолонобди.

Гэхэтэй хамта дэлхэй дээрэ «хүйтэн дайнай» аюулта байдалые ябашье hаань бүтэн үлөөхэ, арадуудые түгшүүрилтэй байдалда байлгаха гэжэ хархис хүсэнүүдэй эрмэлзэжэ байhанние hүүлэй үеын ушар байдал эли тодоор харуулна. Баруун зүгэй эзэрхэг түримхэй хүсэнүүд дэлхэйн шэнэ дайн бэлдэнэ, ядерна зэбсэг галзуу түргэнөөр бэлдэнэ. Буу зэбсэг, илангаяа хүнүүдые олоорнь үгы хэхэ зэбсэг галзуу түргэнөөр бэлдэхэ ябадал гээшэ дайн сэрэгтэ хүргэхэ байhаниинь хүн бүхэндэ элитэ. Тиимэ дайн бүхы хүн түрэлтэндэ тон ехэ хорото хойшолонтой боложо болохо байна.

Мэнэ hаяхан демократическа хүсэнүүд Лаосой асуудалые эбэй ёhоор шиидхэлгэ туйлажа шадаа. Лаосто колонимол правительство байгуулhан ябадал хадаа арсалдаата ямар нэгэн асуудалые шиидхэхэ хүсэлэй бии байбал, ямаршье бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоо hаа, эсэсэй эсэстэ тэдэнние зайсуулжа, бэе бэедээ таарамаар хэлсээ туйлажа болохо гэдэгэй үнэн зүбые батадхан харуулаа.

Лаосой асуудалые эбэй ёhоор шиидхэhэнэй hүүлээр Зүүн-Урда Азидахи болон Алас Дурна Зүгтэхи байдал номгорхо, зохид hайн болохо гэжэ hанамаар байгаа. Зүгөөр дэлхэйн энэ оршондо дайнай хорото ябуулгануудай шэнэ гуламта байгуулха гэжэ эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдэй эрмэлзэhэниинь hүүлэй үдэрнүүдтэ улам элитэ болоно.

Гансал Америкын империалистнуудай дэмжэлгээр амиды байдаг Чан Кай-ши, эгээл энэ Чан Кай-ши мүнөө хэнгэрэг шангаар сохижо, «түби газарта эреэн гүрөөhэнэй hүрэжэ оролго» хэхэ тухай хараалжа байhанаа hайзагайгаар мэдүүлнэ. Энэ бүтэхэгүй ябадалда бэлэдхэл Тайвань дээрэ үргэнөөр ябуулагдана. Арадай урда районуудhаа сэрэгүүд Тайваниин хоолойдо дүтэлүүлэн асарагдана, десант буулгадаг суднанууд бэлдэгдэнэ, чанкайшистнуудай hанаархажа байhан районуудта зорюулагдаhан захиргаан байгуулагдана. Эдэ бүхы hэлгээн, hэдхээн гансал Чан Кай-шиин болон тэрэнэй hүрэгэй бэлдэжэ байhан хэрэг гэжэ hанажа болохогүй. Тайваниин дайсад США-гай эзэрхэг түримхэйшүүлэй дэмжэлгэдэ найдажа, дайнай ябуулганууд тухай улилдана.

hүүлэй үедэ Пентагоной генералнууд болон адмиралнууд түргэ түргэн Тайваньда ошодог боложо байна. Америкын сэрэгэйхид Америкын сэрэгэй долоодохи флодой корабльнуудые Тайваниин хоолойдо эльгээжэ Чан Кай-шиие урмашуулна, зоригжуулна. Тиигэжэ Америкын империалистнууд дайнай шэнэ гуламта hүжэрөөхэ, Алас Дурна зүгтэ уласхоорондын түгшүүрил шангадхаха гэжэ оролдожо байhанаа харуулна.

Арадай Хитадай хилэ шадархи энэ шэнэ хорото ябуулга тухай юу хэлэжэ болохоб? Энэ бүтэхэгүй юумые бодото дээрэ бэелүүлхэ гэжэ зүрхэлөө hаань, хүсэд буруу hүрэхэ гэжэ этигэл найдамтайгаар мэдүүлжэ болоно. Хитад арад рынгөө агууехэ революционно туйлалтада хэнэйшье, хэ ...шье халдаха ябадалые зүб ...өхэгүй. Хитадай Арадай Республика совет арадтай, түгэлдэр социалис лагериин бүхы арадуудтай аха ...гэй дайшалхы ёhоной нягт барисаатай, нүхэрэй ёhо хани харилсаатай байна. ...циалис лагериин нэгэдэмэл ...энүүд социалис орон бүхэ...е империалис хархисуудай ...hөө добтолхо аюулhаа найтайгаар хамгаалха гэжэ ...дүү партинуудай 1960 оной ...үлгэ дотор хэлэгдэнэ.

...үрбэн жэлэй саад гээ, 1958 ... Чан Кай-шиин hүрэгүүд ...рикын сэрэгэйхидтэй үгэ..., Тайваниин хоолойдо хо...муухай ябуулга үүсхэ... байгаа. Тэрэ үедэ Совет...правительство галаар наа...дуратай хүнүүдтэ урид...ан шангаар hануулжа, Со...кэ Союз аха дүү агууехэ ...дай талада байна гэжэ ...үлhэн юм. Мүнөө бидэнэр ...ад шигэжэ мэдүүлнэбди: ...дай Арадай Республика...бтолхоёо hанагшад агуу...хитад арадай, Советскэ ...ай, бүхы социалис лаге...арадуудай hүртэ шанга ...у сохилто абаха байха. ...алаар хэншье мэдэжэ бу...яа.

...периалистнууд Совет-Хи...та хани барисаанай, со...це хани харилсаанай ара...дүй бата нэгэдэлэй болон ...жагсаалай хүсые, бата ...байhанние шалгаха гэжэ ...түшихеэ hэдэжэ байна ...бэ Манай дайсадай hанал ...боле таhа сохидог энэ ...хабарисаанай hүртэ ехэ ...хүс тэрэ бүридөө мэдэжэ аб... байха.

Анкын сэрэгүүдэй хаанашье байhан ябадал хадаа ушар байдалые хурсадуулна, эб найрамдалда болон арадуудай аюулгүй байдалда тохёолдол заналтые шангадхана. Жэл болгон Корей абаал үзэжэ орон олохон жэл соо хоёр би болгогдон хубаагдаха Арба шахуу жэлэй саадаа Корейдэхи дайнай дүүрэн байбашье, Корейн арадшоол нэгэ бүлэ дотор нэгэжэ шаданагүй. Корейн эбэй ёhоор нэгэдүүлгын зам дээрэ юн байнаб? Эб найрамдалдуратай Корейн арадай энэ заяанай hанал оролдолгые бэелүүлгэдэ хэн hаалта хэб? Америкын сэрэгэйхидhээ ондоо хэншье тиимэ hаалта хэнэгүй. Энэ сэрэгэйхид ропоо нэгэдүүлгэдэ эсэргүүжэ байhан национальна талаар харша этэгээдүүдые дэмжэнэ.

Ороной эбэй ёhоор нэгэдүүлхэ эрхэ айтал бии болгохын тулада, Корейн Арадай — Демократическа Республикын Правительство нилээд ехэ хүсэл оролдолго гаргаhан байна, гарганашье. Хэлсээ хэхэ тухай дурадхалайаар Урда Корейн засагуудта ус правительство нэгэтэ бэлэхандаhан байбашье hаан, тэрэ бүридэнь Америкын хархисуудhаа хүсэд дулдыдангүй байдалтай Урда Корейн засаг баригшад дурадхалыень буруушаадаг hэн. Ямаршье хэзээгүйгөөр Корейдэ Америкын сэрэгүүдэй байhан ябадал нэгэдэмэл, эб найрамдалда дуратай, демократическа Корейн гүрэнние байгуулха зам дээрэхи ехэхэн hаалта мүн болоно.

hаяхан Корейн Арадай Демократическа Республикын Арадай дээдэ суглаан бүхы оронуудай парламентнуудта бэшэгээр хандажа, Америкын сэрэгүүдые гарган абаашаха тухай, бэе бэедээ эсэргүү сэрэгэй хүсэнүүдые урда болон Хойто Корейн хэрэглэхэгүй тушаа конвенци баталха тухай Урда Корейн засагай түлөөлэгшэнэртэй хэлсээ хэхээр бэлэн байhан тухайгаа дахяад мэдүүлhэн байна. Урда Корейhээ Америкын сэрэгүүдые гарган абаашаhанай hүүлээр Корейн арад эбэй ёhоор ороноо нэгэдүүлгын асуудалые шиидхэжэ шадаха байха гэжэ найдаhаниинь тэрэ бэшэг соонь харуулагдана.

Эб найрамдалда дуратай энэ дурадхалыень Советскэ Правительство хүсэд дэмжэнэ. Энэ дурадхалынь Корейн арадай аша хэрэгтэншье, Азиин болон бүхы дэлхэйн арадуудай аша хэрэгтэншье таарана. Тэрэнь социалис гүрэнүүдэй эб найрамдалда дуратай эрмэлзэлгэ ту-
хай гэршэлэн харуулн
лис оронууд уласх
арсалдаата асуудалну
хэхэ замаар шиидхэх
буруушаадаг юм.

Агууехэ социалис
рилсаанай арадууд зо
гуулха эршэмтэй аж
байна. Эб найрамда
социализмын гол удх
радаг юм. Социалис о
бүхы арадуудтал адл
хүнүүд эб найрамдал
дэлхэйн шэнэ дайнай
эсэргүү эдэбхитэйгээр
гээшые өөhэдынгөө уя
тоолоно. Бүхы дэлхэй
шад социализмын оро
шэ этигэл найдамтай
рана, тэдэнние эб на
эгээн эршэмтэйгээр ха
шад гэжэ тоолоно. Бү
тээрээ хүсэдөөр буу зэ
ряахын, эб найрамдал
Бүхэдэлхэйн конгресс
газар болгон Москвае
рамдалай тала бар
шэлэн олоhон ябадалы
тухай гэршэлэн харуу

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Нүхэр Георге Георг
тэй, Румыниин Арадай
ликын бусад хүтэлбэр
тэй манай хэhэн уулза
болон хөөрэлдөөнүүд
рисаанай, үнэн зүрхэн
рэй ёhоор бэе бэеэ ой
тын удхатайгаар боло
ниин хүдэлмэришэнэй
хүтэлбэрилэгшэдтэй,
ниин правительствата
хышье, түсэханшье асу
даар манайда ямаршь
салга үгы гэжэ тэмд
баяр түрэнэ. Манай
нууд 1957 оной Декл
болон 1960 ондо
болоhон зүблөөнэй
дэ үнэн сэхэ байhана
хан харуулаа. Тус Де
болон Мэдүүлгэ хад
оронуудай коммунис
хүдэлмэришэн ангини
түрүү хүн түрэлтэнэй
байhан агууехэ үг зори
дай түлөө тэмсэлэй
тай компас мүн болон

Түгэсхэлдөө румын
Румыниин хүдэлмэ
партида, нүхэр Георг
түрүүтэй тэрэнэй Це
Комитетдэ, нүхэр Ма
рүүтэй Румыниин Ара
публикын правител
эгээн hайн hайхан хү
гэхэ, социалис байгу
агууехэ хэрэгтээ гайх
шэнэ амжалтануудые
мыень тэдэндэ хүсэх
хүрэнэ.

Румыниин хүндэш
дээрэ байhандаал ад
Москвагай газар дээрэ
даа бүхы зүрхэнhөө
нигэжэ хэлэхэ дуран
Совет-Румын эбдэршэ
бэхи хани барисаан х
хэдөө мандаг лэ!

Хүндэтэ нүхэд, ан
табиhанайтнай түлөө h

ТАСС-а
мэдээсэ

«Космос—6» түхэл
жээтэ хэмэл одон, дэлх
рохо замда, Советскэ
1962 оной июниин 30-
жалтатайгаар табигда
оной мартын 16-да Т
соносхоhон программы
замбуулин дайдые саа
шэнжэлхэ научна апп
хэмэл одон дээрэ тод
Научна аппаратураhаа
«Космос 6» түхэлэй
одоной борт дээрэ ол
налтай радиотелемет
түхеэрэлгэ, ябаха з
хэмжэхэ радиотехничес
хеэрэлгэнүүд табяатай
мегагерц частота дээрэ
дэг богони долгиной п
чик спутник дээрэ бии.

Уридшалан гаргаhан
нүүлэй ёhоор, хэмэл о
раалагдаhан харгы
шиидэжэ ябана. 90,6 м
туршада дэлхэйе тойро
мэл одоной шилдэн яба
гы зам дэлхэйн бүhэлүү
градус налуугаар та
хай. Хэмэл одон газар
шэ 360 километр ошо
километр хүрэтэр газар
руула дүтэлнэ. Хэмэл
дээрэhээ абтаhан рад
метрическэ мэдээнүүдэй
тэндэхи бүхы түхеэрэ
дынь hайнаар хүдэлнэ.
одоной шилдэн ябаха
тоолон гаргадаг түбэ
метрическэ мэдээнүүд
«Маяк» передатчигай
дохёо тухай мэдээнүүд
на.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур

1962 оной июлиин 4.

агаданда область доторой эгээн түрүүшын дээдэ һургуули шанарай институт хүдэлжэ эхилһээр жэл болобо. Зүүн зүгэй районуудта хүдэлхэ багшанар тэндэ бэлэдхэгдэнэ. тудентнэрэй дунда олон яһатанай түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо , эвенк болон яхадууд бии. Тус институтда эгээл сүлөөгүй сессинүүд боложо эхилбэ. Оюутанай олонхинь шалгалтаяа өөрөө, Колымагай пионернэй лагерьнуудта ажаллаха юм. эрээдүй багшанар зунайнгаа амаралта үнгэргэхэ зуураа, тина гараха юм. Зураг дээрэ: Магаданай багшанарай инсти- нэгэдэхи курсын оюутан Людмила Ганеева — ород, эвен Люд- Павлова болон яхад басаган Светлана Аносова гэгшэд этэ шалгалтадаа бэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ВЦСПС-эй ПРЕЗИДИУМДЭ

Совхозуудта ниитын эдеэ хоол жэшээтэ һайнаар эмхидхэхын түлөө

СКВА, (ТАСС). «Совхо- ниитын эдеэ хоол эм- гые саашадань һайжа- хэмжээнүүд тухай» эй Министрнүүдэй Со- 1960 оной июниин 17-до н тогтоолые ажахын, юзна организацинуудай р бэелүүлжэ байһаниие С-эй Президиум мүнөө- шэн хэлсэбэ.

эй жэлнүүдэй туршада ахынуудай столовонуу- о хоёрһоо үлүү дахин уулагдаа гээд заседа- эмдэглэгдээ. Эдэ столо- ай эдеэ хоол бүрил эл- зын болгогдоо. Хүдэл- д, алба хаагшадые бол- һайнаар хангадаг боло- йна. Ниитын эдеэ хоол р эмхидхэгдэжэ хүдэл- дэй бүлын урдань гэ- э ажал хээд байдаг эшүүд совхозой ажалда адаг болобо.

шье дутагдалтай газар- һала бии байна. Зарим уудта ниитын эдеэ хоол эмхидхэгдээдүй. Столо- ые бариха даабаринууд р дүүргэгдэнэгүй. Рос- Федерацида, Казагай э, Туркменэй, Азербайд- жанай союзна республикануудта ехэ дутагдалнууд бии. Совхозууд түсэбөөр хараалагдаһан үнэ сэнгээр хүдөө ажахын продуктнуудые столовонуудта зарим ушарта үгэдэггүй, машина унаа үгэдэггүй, коммунальна туһаламжа түлөөһэгүйгөөр үзүүлдэггүй. Тиигэжэ ниитын эдеэнэй үнэ сэн дээшэлнэ.

Совхозуудта ниитын эдеэ хоолые һайжаруулхын зорилгоор республикануудай, хизаарнуудай, областьнуудай кооперативна, хүдөө ажахын органуудтай хамта профсоюзуудай Соведүүд шухала хэмжээнүүдые абаха ёһотой гээд, ВЦСПС-эй Президиумэй тогтоол соо заагдана. Профсоюзна органууд олониитын хиналта шангадхажа, худалдаа наймаа болбосон ёһоор эрхилхын түлөө, ажалшадые хангаха талаар тохёолдодог дурадхалнуудые усадхахын, эдеэ хоолой шанарые һайжаруулхын, тэрэнэй үнэ сэнгые хямдаруулхын, совхозой столовонуудай, буфедүүдэй ажалые жэшээтэ һайнаар эмхидхэдэг болохын түлөө тэмсэхээр уялгалагдаба.

Хани харилсаан, бэе бэедээ этигэлсэлгэ хүгжэн бэхижэнэ

ОСКВА, июниин 30.). Нүхэд Н. С. Хрущев Брежнев хоёр Ганын бликын президент док- аме Нкрумада телеграм- ьгээгээ. Хани харилсаа- ын национальна һайн- — республикын үдэртэй амдуулан Н. С. Хрущев Брежнев хоёр үнэн зүр- амаршалба. Хоёр оро- хоорондохи хани бари- бэе бэедээ этигэлсэлгэ э жэлдэ хүгжэн һалбарна гэжэ Н. С. Хрущев Л. И. Брежнев хоёр тэмдэглээ.

Президентын, Ганын бүхы арад зоной жаргалтай һайн байхые, хүгжэн һалбаржа байгаа Ганые бии болгохо һайн һайхан оролдолгодоо ехэ амжалтануудые туйлахыень, Африкые колониальна шүдэрһөө хүсэдөөр сүлөөлхэ, бүгэдэниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ амжалта туйлахыень үнэн зүрхэнһөө хүсэбэ.

Доктор А. Горбах Эрхүү ерэбэ

ҮҮ, июлиин 1. (ТАСС). ин республикын феде- канцлер доктор Аль- Горбах, Австриин гүрэ- сад ажал ябуулагшад, кэ Союз соогуур эдэнэй лхада үдэшэжэ ябаһан эй министрнүүд С. В. ов, И. Т. Новиков, эй МИД-эй коллегиин И. И. Ильичев, Совет- оюзһаа Австриин Рес- ада байдаг элшэн сайд Авилов болон бусад Ле- дһаа мүнөөдэр эндэ

риин Республикын, Со- Союзай гүрэнэй тугуу- рхүүгэй аэродром шэ- дэнхэй байба. Ажалша- епутадуудай Эрхүүгэй областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. В. Гриценко, СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд Н. С. Щетинин, М. Н. Маркелов, ажалшадай депутадуудай Эрхүүгэй городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. Ф. Салацкий, бусад тусхай тушаалтай хүнүүд, Эрхүүгэй олониитэ зоной түлөөлэгшэд айлшадаа угтаба.

А. В. Гриценко айлшанаа амаршалаа.

А. Горбах харюугай үгэ хэлэбэ.

Австриин гүрэнэй ажалябуулагшад, эдэ айлшадаа угтаһан тусхай тушаалтай хүнүүд машинануудта һуужа, айлшадай байха газар тээшэ ошобо.

Нүхэр Н. С. Хрущев Испаниин коммунис партиин хүтэлбэриин гэшүүдтэй уулзаба

С-эй ЦК-гай Нэгэдэхи арь нүхэр Н. С. Хрущев ин коммунис партиин эриин гэшүүдтэй — Ис- коммунис партиин эгшэ нүхэр Ибаррури- спаниин коммунис пар- ЦК-гай гүйсэдкомой гэ- И. Гальего, Р. Мендесон тэй уулзаба.

. Хрущев, Испаниин нис партиин хүтэлбэ- эшүүд уулзажа хөөрэл- үн аха дүү хоёр парти- хабаатай асуудалнуу- анамжануудаа хэлсээ.

Испан арадай эрэлхэг зоримгой тэмсэлые аха дүү ёһоор дэмжэдэг байһанаа айхабтар хани халуун, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда болоһон хөөрэлдөөнэй үедэ Н. С. Хрущев мэдүүлбэ. Франкогой засаг түрэдэ эсэргүүгээр испан арад тэмсэдэг юм. Фашизмда эсэргүү демократическа хүсэнүүдэй түрүү зэргэдэ орожо, Испаниин алдарта коммунис парти тэмсэжэ ябана.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев хөөрэлдөөнэй үедэ байба. (ТАСС).

ПОВЕСТЬҺОО БҮЛЭГ

Сагаан һара

Барадий Мунгонов

НЭГЭ ҺАНАЛТАНАЙ УУЛЗАЛГА

Бага үдэ дүхэжэ байха үеэр Хара Дашинима адуушанай байдаг гэртэ орожо ерэбэ. Залуу адуушаниинь үгы, Петрүүхэ гансааран хэбтэжэ хэбтээ һэн.

— Мяха шүлээ шанахагүй, унтажа хэбтэхэдээ яагаа гээшэбта, Батын баабай? — гэжэ Хара Дашинима, газаахаа орожо ерэһээр, тунгаасагүйгөөр дуугарба. Петрүүхэ модон орон дээрэһээ зуд түргэн үндыжэ, тэрэнээ һандайлан һуугаад, ехэ гэгшээр эбһээлһэнэй һүүлдэ:

— Юугээ хэхээ хохирмойбди, — гээд энеэбэ. — Үгы, энэ даа, Дашинима, мэндэ амарнай яашоо гээшэб? Оро ороһоор «мяхан» гэжэ ама гарабалши...

Адуушанай гэртэ юумэ тон хомор. Хоёр модон орон аад, стол, һандали, адяарай забһараар нэгэ хэды амһарта — иигэд гээд лэ дүүрээ. Гэр соонь сэбэршье гэхээр бэшэ даа. Ханань долоон заяанай сагаададгангүй харлашанхай, онигорхон хоёр онгоошхонь ондоли мүльһэнтэй барисалдажа хүрэшэнхэй, даншье үнинэй няагдаһан дарбагар ехэ плакат далан дабхар тооһондо даруулжа шарлашанхай, иимэрхүүл шэнжэтэй байгаа һэн. Ахалагша адуушамнай арзайтараа энеэгээд:

— Энэмнай иихэдээ шэнэ ёһоной мэндэ гээшэ гү? — гэжэ һонирхобо.

— Тиимэл бэд даа. Шононууд иигэжэл мэндэшэлсэдэг байха. Хүнүүдэй жэшээ абахадань яаха юм?..

— **Дашинима, зорёолходожол ябана гүш? Ходо хүхюутэй, ходо энеэдэтэй эугаатай, һи-һи-һи...**

— **Бэшэ хайшаи гэхэбши? Тэрэгүй һаа, газар гэшхэжэ ябахань залхуутай гү, али бүри хашартайшье байхал.**

— **Тэлеэ-э, тиимэ юм бы!..**

— **Тиимэл бэд даа... Зай, Буладнай адуугаа туужа гарзнхай гү?**

— Тиигээл дөө.

— Амархан туһалагшатай болонхойт даа, Батын баабай. Адуутайнь суглань туужархёод лэ, өөрөө өөдөө хаража, үбсүүндээ нёлбожо хэбтэхэ, һа-һа-һа...

— Юугээ хэхээ хохирмой даа. Залуу хүн хадаа ябажа ябаг лэ.

— Зүб лэ даа.

— Сэхынь хэлэхэдэ, нээрээшье «юугээ хэхээ хохирмойбди» гэхээр, ажалнай бараг гээшэл деэ, бусадаар жэшээ һаа...

— Хэхэ юумынгээ үгы хадань теэд тэрэ үбшэ шононуудаа агнахаяа яана гээшэбта?

— Хоёр хүлтыень гү, али дүрбэн хүлтыень гү? һи-һи-һи...

Һонин юумэ дуугаржархиһандаа шэбхысэ энеэжэ һууһан Петрүүхые Хара Дашинима хараса муутайхынаар, сэхэ урдаһаань гэтэн һагад хараад:

— Дүрбэн хүлтыень. Юундэб гэхэдэ, хоёр хүлтэдэнь халаха зүрхэн танда байхагүй, — гэжэ үгэеэ удаанаар татан, задарюуханаар хэлэбэ. — Тиһээ тиитэрээ дүрбэн хүлтэтнай табин түхэригэй шан ябана гээшэ, юуншье һаа. Үшөө арбан түхэригэй арһан. Хамта хэды хахадые хүшэ хүрэхэ гээшэб? Тоолоод үзэгтыл даа. Юунэй түлөө колхозой хатуу һомотые танда үгүүлээ хүнбиб, а? — гэжэ байжа дээрэ дээрэһээнь доржогоносо дуугараад, хүйтэншэгөөр энеэбэ.

— Мяханай юумэ, гүрөөһэн һулагүй олдогшо юм һэн, теэд һаяна бираагүй, — гэжэ удаахан дуугаран, Петрүүхэ пеэшэндээ түлеэ нэмэжэ хээд, багахан горшоогтой уһа шэрэмэй нүхэндэ табиһанай һүүлээ, хажуудань мүн лэ дундашаг уһатай хабшагар хара манеэрхэ зэргэлүүлбэ. — Байза, мяха шанажа эдие. Гэрһээ үни хала асарһан нэгэ жаа мяхан бии юм һэн. Хараха янзадамни, баһа мангарлашоод гү, али шаранхалшоод ерэбэ хэбэртэйш.

— Буладаа хахадта ябуулхамнай гү, Батын баабай?

— Болонол бэд даа. Һүрхэйл гээшэ!.. «Үгытэй» гэжэ байжа шиниимнай өөдэрхэдэг Петрүүхэтнай литрэйхиие дүнгэлсэхэ шадалтайшье байгаа аалам, яажа мэдээбши, һи-һи-һи...

— Ухай, үшөө тиимэбдеэ!

— Тиимэ байнгүй яахабибди. Маанараа дан ехээр бү голыш.

— Зай, энэмнай хадаа һэн болбол, ехэл зохид хөөрэлдөөн боложо байна, — гэжэ Хара Дашинима альгаяа үрэсэгөөн, аргагүй урматайгаар гүнгэрбэ.

— Буладнай удангүй сайгаа уухаяа ерэхэ даа. Тиихэдэнь эльгээжэрхихэбди. Морин һайн даа, юун ха һэм, сагтаа гүйлгэжэ ошоод ерэнэ аабза...

— Совет гүрэн баян даа, мэртэжэлтэдээ мүнгэ салингаар ханганал гээшэ. Тэрээн сооһоонь хэдэ хэдэн хахадайхиие ходолжорхиходо оройдоошье ойлгогдодоггүй хаям даа, һа-һа-һа... — гэжэ малаймнай эмшэн тугаарайнгаа бодолые үргэлжэлүүлэн, баяртай хүхюунэр хөөрэнэ.

Хара Дашинимын хатангир шанга энеэдэн хабтагар уужам гэрэй хана унияаень доръбоон, дахин дахин хабатай ханалтайгаар ханхинана. Петрүүхэ толгойгоо үргэжэ, Хара Дашинимаяа мүн лэ ханалтай һайханаар харашоод, түнтэгэр дүхаяа уршылган, гэрэлтэй нюдэеэ аниилган энеэбхилжэ байтараа, хэлэ амаяа шоншорон, хэмгүй баяртайгаар үгэлбэ:

— Тоншье шадамараар түбхинэһэн талаантайл амитан гээшэ хаш даа, Дашинима. Шамда оройдоо атаархамаар. Юун гэһэн бэрхэ хүн байһан хүмши!

Хара Дашинима хажуу тээшээ хэсылдеэд, нүгөөдынгөө үнэн сэдьхэлһээ үгэлһэн уян зохид үгэдэнь таашаажа, эльгэ зүрхэеэ эльбүүлэн һуутараа, урагша-хойшоо унажа байгаад, уһан тулам болоторoо энеэбэ. Хүхюу ноёноо хөөршөөжэ, ута һужуур һахалаа урматайгаар эмирэсэгээн байһ Петрүүхэ газаашаа бурд гүйжэ гараад, адуунай арьбанта хабһануудые асаржа, түлеэн дээрэ таһара бутара сабшаад, горшоог манеэрхэ хоёртоо хэбэ.

— Үнөөхил үүсынтнай мяхан гээшэ гү? — гэжэ Хара Дашинима һонирхобо.

— Тиимэл дөө.

— Яагаа дууһахагүй мяхан бэ? Нилээдгүй удаан эдижэ байналта. Аяар намарһаа хойшо...

— Дууһаашье шахуул даа.

— Зай, болигтыл даа. Дууһаха улыхан лэ байха, сохом мэдэнэб. Хажуудань ходо ангай мяха эдилсэжэ байхадатнай юундэ дууһаха гээшэб. Сэхэнь хэрэгтэй...

— Юуншье «ходо» гэжэб даа. Талаан боложо, ганса нэгэ гүрөөһэн дайралдашоол юм ааб даа. Тэрэ бүри тэхэ ямаан байдаггүй юм шуу, нүхэр. һи-һи-һи...

— Зай, болигтыл даа...

Эдэ хоёр хара шарайтын сэхэ бүхэеэ хөөрэлдэхыень шагнаа һаа, тэдэнэр үнинэй эжэлшэжэ, аха дүү мэтэ болоһон хүнүүд гэжэ хэнэйшье ойлгохоор даа. Замай һайниие хаража, уужам нэлүүн нарата талаар холын арюун хэрэгтэ зориходоо харгын хахасашагүй ханинар болон нүхэсэдэг нэгэ ёһо байха. Замай мууе хаража, буртаг шэрэнгитэй, харанхы бүтүү ой соогуур өөдэгүй муухай, шоодоборито юумын хойноһоо ошоходоо харгыдаа саг зуурын ханинар болон нүхэсэдэг нэгэ ёһо байха. Петрүүхэ Хара Дашинима хоёр эгээл энэ хоёрдохи ёһыень үнихэнэй дахажа ябаһан хүнүүд ха юм. Тэдэнэй ханилал аяар тэрэ хамтын ажалай һая тогтоһон үеэр эхи һабагша татаһан байгаа. Тиихэ үедэ Хара Дашинима үшөө багахан хүбүүн ябахадаа өөрынгөө эсэгэ Сангид үбгэнтэй намартаа хэрмэ, һолонго агнадаг, зундаа хужарта һуужа, гүрөөһэ аладаг бэлэй. Эсэгэнь олон үдэрэй, холын агнууридa гаража, аяар Улхата хүрэтэр ошохо болоходоо набтарханшье һаа, шииргаг шумууһан бэетэй, морхогор харахан Петрүүхые дахуулдаг һэн.

Дашинима мүртэй һургуули һурдаршье һурангүй, ганса эхэеэ дахажа, олон эсэгые үзэһэн, иигэн тиигэн өөдөө болоһон байгаа. Харин лэ арба гаран жэлэй саана, баруун дайнда ошожо ерэһэнэй һүүлээр, удангүй ветфельдшерэй һургуули дүүргэжэ, артель колхоздоо арбан ондоо ажал хэхээ болёод, урдаа хараад лэ ябаха гансахан тодорхой хүдэлмэритэй болоо һэн. Мүнөө хадаа малшадта бүри ноёнсор һанаатай ябадаг. Тиихэһээ байтагай һай һанаһан хүнгөө туһашье хэжэ шадаха болооб гэжэ хүсэд бододог хэбэртэй. Тиимэшье байжа магадгүй. Жэшээнь, үргэн долдой урьяжа байгаад, Петрүүхэдэ колхозойнгоо таба һүрэлэг хатуу һомотые үгүүлээл хамнай даа. Үшөө тиигээд үүсын хаһа болоходо, тарган һайн адуу голодоһондо оруулжа, тэрэ «һай һанаһан хүнүүдтээ» хүртөөжэ шададаг лэ байна хаям даа. Үшөөшье олон ондоо юумэ хэжэ шададаг байгаа аалам, яажа мэдэхэбши...

Үгэ дууламгай залуу адуушанаа архида эльгээжэрхёод, мүнөөхи хоёрнай мяха шүлээ арьялгажа, энэ тэрэ юумэ хөөрэлдэһэн зандаа һуугаад һэн. Эмшэ ноёниинь һууһаа байтагай Петрүүхынгээ модон орон дээгүүр бүри налайжа хэбтэшэнхэй — ехэл ажал хүдэлмэри хэжэ, ехэл аяшарһан хүн хэбэртэй.

— Үгы, юрэдөө, мяхан гэлсэхэһээ энэ Халзуу баабаймнай отарада нэгэ хонин мяхан болохоёо байна бэшэ һэн гү? — гээд Петрүүхэ энеэбэ. Хара Дашинима урмаа таһарангяар зангажархиба:

— Акт бэшээд хаяха гэһэмни, аргалха һанаатай аргагүй юумэд байна һэн даа. Тэрэ Халзуунайнь бүришье һаа атанханаа алдана, һүрхэйтэнэ бэлэй.

— Мүнөөнэй залуушуул үлэ бирахагүй аад лэ, хубхай тиисэтээлдэгшэ даа.

— Хари гыта, арбан класс дүүргэхэдээ нээрээ юу уламтай болошообди гэжэ һанагшаб...

— Юушье мэдэхэгүй аад, үшөө арсалдаал. Бүри зэмэлээдшье абаха һанаатайхан. Юрэдөө жаалдаг саашаа гэжэ бодоод, орхёо һэм саашань. Тэрэ хонинтоёо һайса зобохдоо һанаа ороходаа.

— Һи-һи-һи... Үбгэжөөлнай һүүлэй үедэ һөөл активна, сэхэ сэбэр хүн болошоо гү даа? Тиигэнгүй яаха һэм бэ, тээсгэн тоосооото суглаан дээрэ шан абана хамнай. — Петрүүхэ горшоогтой, манеэрхэтэй мяха шүлээ гаргаха хоорондоо хоротойгоор, хүйтөөр энеэбэ.

— Ямар шанда хүртөө бэлэй? Самсын бүдһөө ондоо юун байгаадхёо гэжэ...

— Бэшэ. Дэгэлэй бүд һэн ха.

— Харыта! Үбгэжөөл урмашангүй яаха һэм.

— Басаганһаа жэшээ абажа, мүнөө болоһон хойно иимэ активна болошобо гээшэ гү? Коммунис ажалай биргаад гэгшэ гү, удангүй тиимэ юумэдэнь бэшүүлхэмни гэхэдээ болохонь ха, һи-һи-һи...

— Хари гышэ-э. Тугаар басаганайнгаа хубхай доржогонохдо, амандаа уһа балгаһан юумэдэл абяагүйл һууна һэн. «Ба-са-гаан» — гэжэл нэгэ үгэ дуугараа болоо. Тэрэнь бүри аргагүй даа, хүншье абяа гараа гэжэ һананагүй хэбэртэй. Энэмнай хадаа һэн болбол юун гээшэб даа иихэдээ? Эхэ, эсэгээшье тоохоёо болижо байһан ябадал гээшэ гү, али юун гээшэб?

— Тиимэл байха. Мүнөөнэй зон тиимэ болошоо гэжэ хэлэнэл гүбии.

— Иимэ юумэ аргалхагүй аад лэ, юунэй түлөө ябадаг хүмши гэжэ байжа харааба.

— Ой-ёо-ёо, тиихэл даа хари. Тэдээнһээ юушье дуулахаш. Юуншье гэжэ хараахаһаа һөөргөөшье харахагүй. Хараад байгаарайлши, хожомоо малай эмшэн болоод, шинии һуури буляалдаха даа. Тиимэл холын бодолтой юумэ хэжэ байна ёһотой. Сохом лэ тиигэнэ.

— Тэрэ гээшэньшье холохон юм ааб даа. Хоёр жэл хүдэлөөд, табан жэл институтда һуража гаратарнь галаб эрьехэ. Теэдшье эндээ һөөргөө ерэхэ һэн гү, үгы гү, али нэгэ эрэсэр юумые оложо, ондоо тээшээ һэе орогүй арилха һэн гү, бурханай мэдэлэй, — гэжэ Хара Дашинима һанаа амараар дуугараад, орон дээрэһээ бодожо, үүдэнэй ойрохи хуушан ногоон угаалнигта нюур гараа угааба. — Зай, мяха шүлэмнайшье болобо. Үнөөхи хүбүүмнай яашаба гээшэб?

— Мэнэл ерэхэ болоо ёһотой.

— Хотомни оройдоо хонхолзожо байна, хүлеэхэ аргамни һалаа. Эдеэлжэ байхамнай бэшэ гү?

— Һи-һи, зай, тиигэешье даа... Халзуу баабайндаа мяха шүлөөр хүндэлүүлэнгүй гараа хүн гүш даа, һи-һи...

— Юун ухэһэн хойноо... Хүнэй туража ухэхөөшье ябаа һаань, эдеэ хэжэ үгэхэгүй, харуу хяһуур айл бэшэ гү?

— Һи-һи-һи... Халзуу баабайе өөрыень хараа һаашни, айлда эдеэлхээ хэмшээрхэхэгүйл байха даа. Илангаяа хүнэй архи ууха дуратайхан. Мүнөө ерүүлээд үзүүжэбди даа. Хараарайлши.

— Һа-һа-һа... Нээрээ тиигэелши даа. Ядаг юм ааб?

Уурал бааяһан мяха шүлэнэй стол дээрэ табигдан сасуу, Хара Дашинима шоно мэтээр дээрэнь буулдажа, ногоон солдат самсынгаа хамсые тохоногтоо хүрэсэ шамаад, тарган арьбантаһаа ехэ ехээр отолосогоон, абяатайгаар шамшаран, яаралтай түргэнөөр эдижэ, хүлхэжэ оробо...

Хабтагар хара гэр соо хоёр хүнэй хөөрэлдөөн замхажа, амануудай амтатайгаар шамшархань лэ, шүлэнэй шуршаганаса һорогдохонь лэ дуулдажа байгаа бэлэй.

Хара Дашинима хотоёо һайсахан бүрылгэбэ ха, табагтай мяханһаа тархяа һалгаажа, гэдэг-годог гэдэргээ атиралдан, гэмгүй зохидоор шалаагаа гаргаад, уйгаргүй урматайгаар уралаа долёон уухилаад, ухаангүй баяртайгаар үгэлбэ:

— Баһашье барагхан байтаһа шэлэһэн байгаалта! Танһаа бэшэ хэндэшье иимэ юумэ дайралдаагүй.

— Үгы теэд, баһа яашоо һэнбиб даа. Адуушан нэрэтэй ябадаг хүн гээшэ аабзаб. Зүбтэйхэн юумэ уруу эмнеэдхиһэн байхаб, һи-һи-һи... Магтуулжа маһайшаһан Петрүүхэ хүрин боро нюураа эльбэсэгээн, үбхысэхүбхысэ энеэбэ. — Харин шимни гансата ойлгоод, маргажа байнгүй, харсага шэнгеэр саб дээрэнь буулдажа, петернаар ёһоор шэнжэлжэ үзэхэдөө, голодоһондо гаргахаар болоһон, үбшэ хабшан адуун юм байна гэжэ томоотой янзаар тодорхойлно хамнайш даа, һанана гүш?

— Һа-һа-һа, һанангүй яахабиб. Ерэхэ намар баһа барагхануудые шэлэжэл үзэнэ бэзэбди...

— Шэлэхэшни шэлэхэ. Петернаар байһан сагтаа шэлэжэл байна бэзэш даа... Теэд... хэр удаан шэлэжэл байха хүмши? Тэрэмнай үшөөл мэдэгдэнэгүй хаям даа. Халзуунайн петернаар болоод ерэхэдэнь лэ, тэрээхэн шэлэлгэмнай һалашахал бэшэ гү? һи-һи...

— Тэрэ гээшэньшье холохон юм ааб даа. Институтдай һүүлээр эрэсэр юумые олоод лэ, тэрэнээ дахажа, ошон ошохо гэжэ хэлэнэ бэшэ гүб? Хараад байгаарайгты даа, Батын баабай... — гээд, Хара Дашинима тугаарайнгаа үгэнүүдые баһа дахин, бүри найдамтайгаар дабтаба.

— Хари мэдэхэгүй, хари мэдэхэгүй. Түүхэй бараатайхан юумэдэ этигэнэ бэшэ гүш?... Хамаг юумэ хуу һөөргөө тэхэрижэ ерэдэг хаям даа. Тиигэжэ мэдээрэй... Түрэһэн гараһан газар нютагаа үреэһэншье нюдөөрөө хараад үзэһэйб гэжэ ямаршье амитан һанадаг лэ аа гү гэжэ бодогшоб. Хүншни баһал тиимэ байдаг, — гэжэ байжа, Батынь баабай долёобор хургаа ёдойлгон, сохом мэдэхэ юумэеэ хэлэһэндэл, заабаришалан дууғарба.

— Һа-һа-һа, хаана тиимэ юумэ үзэбэ хараба гээшэбта? — гэжэ Хара Дашинима ташаганаса энеэжэ байгаад һонирхобо.

— Һи-һи-һи, хараһан лэ байхаб даа. Теэд шам мэтын хүндэ оройдоошье хамаатай бэшэл даа, яахашниб, — гэжэ Петрүүхэ һөөл жэгтэйгээр, дутуу ядуу гүбэрбэ. Нүгөөдэнь нюдөө ехэ болгон, тэрэнээ тон гайхангяар хараадхиба:

— Үгы, юрэдөө, энэ ямарханаар дуугарна гээшэбта даа? Намһаа юумэ нюужа зобоһонойтнай хэрэг юуб? Хэлыт...

— Һи-һи-һи...

— Һа-һа-һа...

Хара Дашинима Петрүүхэ хоёрой ташха ондоо энеэдэн баһал хабтагар хара гэрэй хана доръбоон ханхинаба. Юрэдөө ехэл гайхалтай даа — эдэ нэгэ һаналтанай һанал бодолынь адли байхаһаа гадна, дуугарха аяг зангыньшье адли. Зүгөөр эдэ хоёрые илгаруулха юумэн байха, яһалал байха. Жэшээлээд үзэбэл, Петрүүхэнь набтаршаг бүдүүхэн бэетэйшье һаа, аргагүй нарииихан, шубуун хоолойгоор дуугардаг, энеэхэдээ «һи-һи» гэсэгээн, хүн лэ өөдэгүй хялгааһан абяа гаргадаг шуу; Хара Дашиниманъ тохигор үндэр бэетэй, урагшаа үйхыһэн, хобшогор уйтан сээжэтэй, ханяадатай юумэдэл хатангир туранхай нюуртай аад, ласлас байса энеэдэг, бажаганама бүдүүн хоолойтой. Гайхалтайшье һаань, дэмы ехээр гайхалтагүй гэлсэебди. Юундэб гэхэдэ, эдэнэр һанал бодолоороо, дуугарха аяг зангаараа адлишье һаа, юрэнхыдөө хоёр ондоо хүн байна хаям даа.

Петрүүхэ Хара Дашинима хоёрой һайсахан эдеэлээдшье, хөөрэлдөөдшье байтарнь, хүйтэн агаарта хүрин улаан болотороо жэгнүүлһэн нюуртай Булад һахай һалаг орожо ерээд, дүрбэн шэлтэй архи стол дээрэ табиба.

— А-һаа, ерээбши-и!..

— Зай, Булад, яагаа үни болобо гээшэбши? Хүлеэжэ ядаад, айлшанаа эдеэлүүлжэ байнаб.

— Зухэльтын алаабхи хаалтатай байгаа. Наймаалагшань бараа асархаяа Бугатынгаа сельпо ошоо гэлсэнэ, — гээд Булад хонхиномо залуухан, уян һайхан хоолойгоор хөөрэбэ.

— Тиихэдэнь?..

— Шэлын бригада орожо ерэбэб.

— Зай, бэрхэл хүбүүн гээшэш, Булад. Ехэ үнишье болоогүйш. Оложо асараа хадаа хүрөөш. Аяар хаагуур яагуур гүйлгээд, тосхон бүхэниие үлөөнгүй тойроод ерэһэндэл хаямши. Ёһотойл адуушан боложо ябаа хүн байнаш, хараха янзадамни. Теэдшье Батын баабайтай хүдэлжэ байгаад, хүйхэрхэн адуушаэмнигшэнь болонгүй яаха һэмши даа. Батымнай баабай хадаа һэн болбол аймаг соогоо эрхим адуушадай нэгэниинь шуу... Зай, Булад, дэгэлээ тайлаад, һуу наашаа. Эдеэлэ, — гэхысэ Хара Дашинима хүхы шэнги хүхюунэер донгодошобо.

— Манайшни морид ульгам даа, хаанашье хүрэтэр гүйлгэхэдэ эсэхэ сусахагүй. Буладые ажалша бэрхэ хүн болоһой, минии тухай адуушан болоһой гэжэ ехэл һанадаг, оролдодог хүн гээшэби, — гэжэ Петрүүхэнь өөрөө магтуулһан юумэдэл урматай һайрхуугаар хөөрэнэ.

Хара Дашинима гурбан хүрүүжхэдэ бага багаханаар хүйтэн архи хээд, нэгыень Буладта һарбайба:

— Ма, уужархи, дулаасахаш. Хооһон ерээгүй хадаа һүрхэйл эрэ гээшэш.

— Би архи уудаггүйлби, — гэжэ Буладынь шүлээ халбагадан, маргангяар харюусаба.

— Юрэдөө Буладые архи-тамхи уудаггүй, бэрхэ һайн адуушан, мэргэн ангуушан болоһой гэжэ һанагшалби даа — гээд, Петрүүхэ хажууһаань дэмжэбэ.

— Эрхые һуранхаар, бэрхые һура гэһэн зүб шуу даа.

— Зай, Батын баабай, болигтыл даа. Нэгэ балга архи уухалаа яагаадхюужан гээбта. Бэрхэ хүн жаа жуу уухадаашье диилдэхэгүй, бүри шанга, бүри зоригтой болоод ябадаг. Намайе харана бэшэ гүт? Хатуу харыень хүртэдэгшье һаа, үнөөхил дорюун зандаа ябадагби. Уруугаа орожо, муудаһан доройтоһон юумэмни алин бэ?.. ...Уг, дулаасаханьшье хэрэг, — гэжэ байжа, Хара Дашинима нэрэ һурагүй дуугараад, Буладта баһа дахин архияа һарбайжа, гартань барюулба.

— Даараашьегүйлби даа, — гэжэ Булад үг маг дуугараад, яахаяашье ойлгожо ядахадаа, ахалагша адуушан тээшээ хараба.

— Нээрээ газаамнайш айхабтар дулаан байна. Иигээд удангүй хабарнайшье болохонь гээшэ даа, — гэжэ тэрэнь үгэлэн һуутараа, урдаһаань хаража, хүхэ нюдөөрөө энеэбхилэн хэлэбэ: — Зай теэд, хайшан гэхэбши, айлшанайнгаа духаряа барьяагүйдэмнай баһал таарахагүй гээшэ юм ааб даа. Колхозоймнай хүтэлбэрилэгшэдэй анхаран хаража, һанаагаа зобожо байһан хүн гээшэ гэхэдэ алдуу болохогүй. Маанадаа магтажашье байна. Нэгые уугаад, бэшые бү уугаарай даа.

— Зүб, зүб, — гэжэ айлшаниинь дэмжэбэ. — Уужархия. Ажалдатнай арба дахин ехэ амжалта хүсэнэб!

— Юрөөл болтогой! — гээд, Петрүүхэ айлшантаяа зэргэ уужархиба. Тиигээд үшөөл марганги зандаа һууһан Буладтаа заабаришалан дуугарна:

— Юрэдөөл архи-тамхиһаа холуур ябаа һаа дээрэ гээшэ даа, үтаа. Тэрэмнай балай хэрэгтэйл юумэ бэшэлбши бы даа, Булад. Хүнииие һайн юумэдэ оруулхагүй. Хүндэтэ айлшамнай шамаие өөрынгөө шажанда оруулха гэжэ дэмы оролдоно даа, — Петрүүхэ энеэбхилэн, Хара Дашинимые хараадхиба. — Тиимэшүү шажанда орохогүйл байхабди, һи-һи Ши мининингээл үгэ дуулаарай. Зарим ноёдһоо һурагүй дээрэ юумэ заахадаа болохоб, хүгшэн шоно хадаа... Муу юумэһээ холуур, һайн юумэдэ дүтүүр ябаха ёһотой. Ойлгоо гүш?.. Зай, һайн гээшэ... Энээхэнээ уужархёод, эдеэлээд, адуун уруугаа ошоорой даа. Мүнөөшни иишэмнай шоно нохой үзэгдөөд, адуугаа минн орхихоор бэшэл болобо ха. Зай, уужархи, эрэ хүн зоригтойлоо һайн юм... Зуурандаа Халзуу баабайда халэжархёорой. Наашаа орожо ерүүжэн. Энээхэн уиданһаамнай үбгэжөөл ама хүрэлсэг лэ. Зай, энээхэнээ хүнтэрүүлээдхи дөө саашань бараг юм аабза...

ДАГЕСТАНАЙ АССР. Республикын таряаланда баян ургаса гаража байна. Тэндэхи колхоз, совхозууд ороһото ургамалнуудаа амяарлан хуряана. Олон механизаторнууд хурлалгынгаа агрегадуудые түргөөр ябуулна. Зураг дээрэ: Кизильюртовский районой «Сулак» колхоздо амяарлан хуряажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

США-гай ААШАНУУДЫЕ ДЭЛХЭЙН ОЛОНИИТЭ ЗОН СЭХЭ ШУУД БУРУУШААНА

Японой правительствада Советскэ правительствын эльгээһэн ното

СССР-һээ Япондо байдаг посольство Японой правительствада СССР-эй правительствын зорюулһан нотые Японой гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ эльгээбэ.

Ядерна туршалгануудые хэтэ мүнхэдөө болюулхаар, энээнтэй хамта ямаршье нэгэ гүрэнэй национальна талаар аюулгүй байха хэрэгтэ һаад ушаруулхаар бэшэ хэлсээ баталая гээд Баруун гүрэнүүдтэ СССР нэгэнтэ бэшэ дурадхаһан байгаа. Энээн тушаа советскэ ното соо һануулагдана. Советскэ Союзай, эб найрамдалда дуратай бусад гүрэнүүдэй оролдолго гаргажашье байгаа һаань, ядерна туршалгануудые болюулха асуудал үшөөл шиидхэгдээгүй байһаар. Гэхэ зуура энэ асуудалые шиидхэхын түлөө советскэ делегаци зарим асуудалаар үгэеэ ойлголсохоор бэлэн байһанаа Женевэдэ мэдүүлһэн юм. Тиигэжэ бэеэ абанги 8 гүрэнүүдэй оруулһан дурадхалые саашадаа хэлсээнүүдые үргэлжэлүүлхэ үндэһэ һуури болгохо гээд советскэ делегаци зүбшөөһэн байгаа. США-гай правительство урдынхяраал бусад гүрэнүүдэй газар дээрэ хиналта хэхэ постнуудые бии болгохо түсэбөө баадхаха һэдэлгэ гаргана. Эдэ постнуудынь далдаар хэгдэһэн уласхоорондын тагнуулай нэгэ арга нь болоно бшуу.

Бэеэ абанги 8 гүрэнүүдэй оруулһан дурадхалнуудые майн 5-да гаргаһан ното соогоо Японой правительство буруушааха һэдэлгэ гаргана гээд Советскэ правительство гайхангяар тэмдэглэнэ. Гэхэтэй хамта сэрэгэй өөрынгөө союзнигые дэмжэхэ гэжэ Японой правительство оролдоно. Иигэжэ уласхоорондын хиналта тогтоохо Америкын түсэбые үнэндөө һайшааһан байна.

Замбуулин дайдые амгалан ёһоор хэрэглэхэ талаар харилсан ажаллаха тухай Советскэ Союз США хоёрой хоорондо хэлсээнүүдые үнгэргэжэ байха үедэ США-гай правительство замбуулин дайдатай хилэтэдэг агаарта ядерна туршалгануудые хэхээр шиидээ. Мэдээжэ эрдэмтэдэй, ниитын ажал ябуулагшадай буруушаалта эндэ хараада абтаагүй байна бшуу. Иимэ туршалгануудые хэхэ ябадал бүхы гүрэнүүдэй, хүн түрэлтэнэй уг зорилгодо эсэргүүсэһэн хэрэг болоно. Иигэжэ Холбоото Штадууд уласхоорондын хуули ёһоной бүгэдэндэ мэдээжэ эрилтэнүүдые эбдэһэн болоно. Бүхы дэлхэйн арадуудай аюулгүй байдалда сэхэ аюул тохёолдуулна гээшэ.

США-гай аюултай, хорото зорилготой аашануудые дэлхэйн олониитэ зон сэхэ шууд буруушааһан байна гээд Советскэ правительствын ното соо заагдана. Дэлхэйе тойроһон агаарта сэрэгэй бэлэдхэл улам саашадаа хэхэ ябадалаа США зогсооногүй гэжэ эдэ бүгэдэ гэршэлэн харуулна. США, Англи ядерна туршалгануудые дахин хэжэ эхилээд, тэрэ туршалгаяа замбуулин дайдада хэдэг болохонь. Иигэжэ ядерна зэбсэг ехээр бэлдэлгэ түргэдхэгдэнэ бшуу.

Номгон океан шадарай оронуудай ажабайдалда Америкын ядерна туршалгануудай ямар аюул хойшолонтой байһан тухайнь Японой правительствын анхаралаа табиха тухай Советскэ правительство ното соогоо тэмдэглэнэ. Америкын правительство иимэ аашануудые гаргажа, бүрин эрхэтэй гүрэн бүхэнэй национальна нэрэ хүндэдэ хоро хүргэнэ. Эдэ гүрэнүүдэй ямаршье политическэ можодо хабаададаг байһаниинь эндэ хараада абтахагүй болоно.

Ядерна һомотой Америкын ракетэнүүдые туршаха хэрэг бурууташа, эдэ һомонууд океан соо унаһан байна. Тиигэжэ эдэ һомонууд аалияар хоро хүргэхэ ядерна бомбо болохо магад. Иигэжэ Номгон океан соогуур урдан ябажа болохо байна бшуу. Америкын ядерна туршалгануудай хэгдэһэн газарта дүтэ оршодог оронуудта, жэшээлхэдэ Япондо, Америкын ядерна туршалгануудай ехэ аюултай байһаниие тодорхойлон харуулна.

США бусад гүрэнүүдэй ядерна зэбсэгээр зэбсэгжэхые баадхадаг, энэ хэрэгээ түргэдхэхыень заажа байдаг. Советскэ Союз иимэ ааша гаргадаггүй гээд советскэ ното соо саашань тэмдэглэгдэнэ. Тиимэһээ Японой правительство хандалгаяа Советскэ Союзда бэшэ, харин США-гай правительствада, имагтал США-гай правительствадал, эльгээхэ ушартай байгаа. Юуб гэхэдэ, США-гай правительство ядерна туршалгануудые болюулха хэлсээ хэхэеэ арсаа. Тиигэжэ энэ арсаһанайнгаа түлөө США-гай правительство хүсэдөөр харюусаха болонс.

Ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай асуудалаар Японой правительство Советскэ правительствада майн 5-да ното эльгээгээ. 18 гүрэнүүдһээ бүридэһэн Женевын комитедтэ бэеэ абанги 8 гүрэнүүдэй оруулһан дурадхалые Японой правительство тэрэ ното соогоо буруушаана. Уласхоорондын хиналта тогтоохо гэһэн Баруун гүрэнүүдэй түсэбые Японой правительство иигэжэ дэмжэһэн болоно. США-гай правительствын «шадаал һаа түргөөр» өөһэдынгөө ядерна зэбсэгүүдые туршахаяа болихыень Японой правительство ното соогоо уряалһан байна. Мүн энээнтэй хамта Советскэ правительство ядерна туршалгануудые хэхэгүй бэзэ гээд Японой правительствын ното соо тэмдэглэгдэнэ.

(ТАСС).

Хилын саанаһаа

Япондо „эб найрамдалай аяншалга" болобо

ТОКИО, июниин 30. (ТАСС). Японой эгээ урда захын арал дээрэ, Окинавада «Эб найрамдалай аяншалга» эхилээ. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал, аюулгүй байдал тогтоохын түлөө ядерна зэбсэг хорихо гэһэн эрилтэ япон арад табидаг байна. «Эб найрамдалай аяншалгада» хабаадагшад энэ эрилтыень сэхэ шууд дэмжэбэ. Энэ аяншалгада хабаадагшад Окинава аралай эгээ хойто захын һууринһаа гараад, энэ аралай алба захиргаанай түб болохо Наха город тээшэ зорижо ябана. Японой Рюкю гэдэг архипелагай урда захын аралнуудай — Ириомото, Исигаки, Мияко аралнуудай хүн зоной түлөөлэгшэд аяншалгада хабаадагшадай дунда бии.

Ядерна зэбсэг һалгаха, буу зэбсэг хуряаха асуудалнуудта зорюулагдаһан уласхоорондын VIII конференци Токиодо август һарада зарлагдаха юм. Энээнтэй дашарамдуулан, атомна, водородно зэбсэг хорихо нютагай Соведэй үүсхэлээр «Эб найрамдалай аяншалга» эмхидхэгдэһэн байна.

Эб найрамдалай түлөө эдэ тэмсэгшэдэй ябажа гараха хотс городуудаар митинг, жагсаал үнгэргэгдэхэ юм. Эб найрамдал тогтоохо, ядерна зэбсэг хорихо тэмсэл иигэжэ ябуулагдаха. Энэ эб найрамдалай аяншалгада хабаадагшадай эльгээһэн делегадууд Окинавада болохо уласхоорондын VIII конференцидэ ерэжэ, Окинавын, Японой урда захын аралнуудай хүн зоной захяа хүргэхэ байна.

Һаяшагтаа Японой хойто захын Хоккайдо аралай хүн зоной түлөөлэгшэдэй «Эб найрамдалай аяншалга» эхилхэнь. Ороной бусадшье районуудта иимэ аяншалга болохо байна.

Хорото хэрэг хилын саанаһаа эхитэй

ДЖАКАРТА, июниин 30. (ТАСС). Энэ оной майда президент Сукарнын ами наһанда аюул тохёолдуулһан хорото хэрэгээр хэгдэһэн мүрдэлгын дүнгүүд тухай Индонезиин полициин министерствын мэдээсэл гараа. Энээниие Антара агентство мүнөөдэр дамжуулба. Энэ хорото аашые эмхидхэгшэдэй хилын саанахи этэгээдүүдтэй холбоотой байһаниие гэршэлһэн дансануудые полици олоо гэжэ тэрэ мэдээсэл соонь хэлэгдэнэ. Энэ хорото хэрэг тухай мүрдэлгэ үргэлжэлһөөр.

—✦—

Үшөө нэгэ десант буулгагдаба

ЛОНДОН, июниин 30. (ТАСС). Эндэ абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, Баруун Ирианай Кайман райондо Индонезиин һайн дуранай бүлэг сэрэгшэд буулгагдаба. Баруун Ирианда байдаг Голландиин сэрэгэй засагаархидай түлөөлэгшын мэдээсэһээр, городой энэ райондо бүлэг партизанууд үнинэй тэмсэжэ байна.

Лаосой саг зуурын коалиционно правительствын заседани

ХАНОЙ, июлиин 30. (ТАСС). Лаосһоо абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, Лаосой саг зуурын коалиционно правительство эб найрамдал тогтоохо хэлсээнүүдые хэхэ комитет бии болгоо. Шэнэ кабинедтэ оролһон политическэ гурбан бүлэгэй бүхы түлөөлэгшэд энэ комитедтэ хабаадана. Сэрэгэй, юрын алба захиргаа нэгэдүүлхэ асуудалнуудые шэнжэлхын түлөө, мүн бусад хоёр комитедые правительство бии болгобо.

Кабинедэй заседаниин болоһоной һүүлээр тусхай коммюнике тунхаглагдаа. Эдэ гурбан комитет тон һаядаа хүдэлмэреэ эхилхэ гээд тэрэ коммюнике соонь заагдана. Телеграфна, хэлхеэ холбооной харилсаа, гурбан бүлэг хүсэнүүдэй мэдэлдэ байһан районуудай хоорондо агаарай харилсаа тогтоохо гээшэ хойшолуулашагүй шухала зорилгонь болоно.

Дэлхэйн демократическа хүсэнүүдэй илалта

РАБАТ, июлиин 2. (ТАСС). Алжирай ажалшадтай, арад зонтой нэгэн хамта байха уласхоорондын профсоюзна комитедэй IV сесси Касабланкада дүүрэбэ. Табан континентнүүдэй 31 профсоюзна организациин делегадууд өөрынгөө хүдэлмэриин дүнгүүдые, мүн Алжирай ажалшадта, арад зондо моральна, зөөри зөөшын талаар туһаламжа хүргэхэ комитедэй ажалые согсолоо. Уласхоорондын пролетариадай эб хамта байха хэрэгые саашадань бэхижүүлхэ шэнэ зорилгонуудые хараалба.

Дэлхэйн бүхы ажалшадта, профсоюзуудта зорюулагдаһан хандалгые сессидэ хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаа. Алжирай ажалшадай бүгэдэ ниитын Союзда, Алжирай бүхы ажалшадта энэ сессидэ хабаадагшад амаршалга эльгээбэ.

Алжирай арадай илаха хэрэгтэ бүхы дэлхэйн ажалшадай эб хамта байлга горьтой туһа нэмэри оруулаа гээд хандалга соонь тэмдэглэгдэнэ. Алжирта туһаламжа үзүүлхэ талаар социалис оронуудай профсоюзна организацинууд ехэ хубитаяа оруулаа гэжэ хандалга соо хэлэгдэнэ.

Алжирай арадай туйлаһан илалта мүн лэ дэлхэйн бүхы демократическа, түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй амжалта болоно гээд хандалга соонь тэмдэглэгдэнхэй.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной июлиин 4.

ЗАЛУУ МЭРГЭЖЭЛТЭД ХҮДӨӨ НЮТАГУУДТА ЭЛЬГЭЭГДЭ

Республикын колхоз, совхозуудые, промышленна предприятинуудые, мүн Эхэ ороноймнай бусадшье область, хизаар, республикануудые жэл бүхэн залуу мэргэжэлтэдээр хангажа байдаг Буряадай хүдөө ажахын, Зүүн Сибириин технологическа институдууд һаяхан бүлэг мэргэжэлтэдые бэлэдхэжэ гаргаба. Энээндэ зорюулагдаһан баяр ёһололой зүблөөн КПСС-эй обкомой ехэ зал соо болоо.

— Бидэнэр, мүнөөдэр манай институт дүүргэгшэдтэ диплом барюулжа, ажалай арюун замда мордохуулхын түлөө суглараа гээшэбди. Хэдэн факультедүүдтэ һуралсагшад хэр зэргээр, ямараар шалгалтаяа үгөө хаб гэжэ мэдээсэхыень гүрэнэй шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэнэртэ үгэ үгтэнэ, —гээд хүдөө ажахын институдай ректор Н. В. Барнаков мэдүүлнэ.

Комиссиин түрүүлэгшэнэр нүхэд Медведев, Федоров, Темкин, Фролов гэгшэд ветеринарнуудай, барилгашадай, һү, мяханай, арһанай промышленностьда ажаллаха мэргэжэлтэдэй шалгалтаяа һайнаар үгэһэн тухайнь мэдээсэнэ. Жэшээнь, тус институдай ветеринарнуудай факультедые 103 студентнэр дүүргэжэ гараһан байна. Эдэнэрэй гурбаниинь—Георгий Иванович Казанков, Федор Сергеевич Богомазов, Вера Филипповна Тимофеева гэгшэд институдта һуралсахадаа, эрхим һайн сэгнэлтэнүүдые абажа, һуралсалдаа шалгарһан дипломуудые абаа. Мүн Зүүн Сибириин технологическа институдай барилгашадай факультедые 36 студентнэр дүүргэжэ, инженер-барилгашан гэһэн мэргэжэлтэй болоо. Барилгашадай олонхидынь дипломно хүдэлмэреэ һайнаар бэшэжэ, нэгэндэнь—Владимир Николаевич Москалевто һуралсалдаа шалгарһан тэмдэгтэй диплом барюулагдаа.

— Манай институдай һү, мяханай, арһа элдүүрилхэ мэргэжэлтэдэй факультедүүдые хамтадаа 68 студентнэр дүүргэжэ гараба. Эдэнэр сооһоо арһа элдүүрилгын факультедтэ һуралсаһан Валентин Викторович Сперанскида һуралсалдаа шалгарһан диплом барюулагдаһан байна,—гэжэ Зүүн Сибириин технологическа институдай директор Фролов мэдүүлээ.

Республикын хүдөө ажахын институдай директорые орлогшо, проректор В. С. Суетин залуу мэргэжэлтэдтэ диплом олгохо гэһэн институдай захиралта уншана. Үсэгэлдэрэй студентнэр, мүнөөдэрэй мэргэжэлтэд хойно хойноһоо һубарилдан ошожо, дипломоо абана.

— Хүндэтэ залуу мэргэжэлтэд, таанад, мүнөөдэрһөө ажалай арюун замда гараба гээшэт. Диплом абагдаа гээд, һанаа амар ябангүй, үргэн дэлюун Эхэ орон дотороо коммунизмын общество байгуулалсахын түлөө хамаг хүсэ шадалаа элсүүлхэ байһандатнай КПСС-эй обком, Буряадай Министрнүүдэй Совет найдана,—гэжэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев залуу мэргэжэлтэдые амаршалха зуураа, мэдүүлээ.

Институт дүүргэжэ гарагшадые ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр Гусев, ветеринарна факультедые даагша, профессор П. А. Овчинников, барилгашадай факультедэй доцент Н. В. Голубцов, технологическа факультедэй зүгһөө Яхочтова гэгшэд һуралсалдаа үзэһэн, хараһанаа ажал хэрэг дээрээ һайнаар хэрэглэжэ, амжалта туйлажа, арад зондоо магтуулжа ябахыень юрөөгөө.

— Бидэнэр табан жэлэй туршада институдта үзэһэнөө ажал дээрээ зүбөөр хэрэглэжэ, амжалта туйлахаар бэеэ зэһэнхэйбди. Тиигэжэ республикын [колхоз], совхозуудай а[...] уялгануудаа саг соонь [...] гэхэ хэрэгтэнь хамаг [...] шадалаа элсүүлхээр б[и]ди. Маанадай һурал[сал]ай эрхим һайн анхарал [...] дуулһан институда[й] багшанар, мүн бүхы [кол]лективтэ баяр баяс[...] хүргөөд, шэнэ амжалта[...] лахаар ажалай х[...] охин руу хамсыгаа ш[...] орохомнай,— гэжэ ве[теринар]нар Г. И. Казанков, б[...] шан Соктоев, инженер[...] лов гэгшэд мэдүүлһэн[...]на.

Институт дүүргэжэ г[...] шадаймнай олонхидын[ь] ороноймнай олон респ[ублика], область, хизаарн[...] ажаллахаар эльгээгд[...] Жэшээлэн хэлэхэдэ, К[...] станай союзна респуб[лика]да, Яхадай, Тувын А[...] нүүдтэ, Алтайн, Кра[сноя]рай, Хабаровска, П[...] риин хизаарнуудта, Э[...] Шэтын, Амурай обл[астя]нуудай колхоз, совхоз[...] мал ажалые хүгжөөлс[...] ошохо болонхой.

Б. Цыремпил[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Бур[...] хүдөө ажахын институт д[...] һэн бүлэг ветеринарна [...] нууд түрэл колхоз, совхо[...] таа ошохынгоо урда тэз.**

Авторай фо[то]

Үнэр баян эхэнүүд шагнагдаба

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр, олон хүүгэдтэй эхэнүүдые «Эхын алдар» гэһэн орденуудаар, «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаба.

Юһэн үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэн Мухар-Шэбэрэй аймагай Гашей тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Харитинья Дмитриевна Михайлова «Эхын алдар» гэжэ нэгэдэхи шатын орденоор шагнагдаба.

Найман үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө хамта 11 эхэнүүд «Эхын алдар» гэжэ хоёрдохи шатын орденоор шагнагдаһан байна.

Долоон үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэн 19 эхэнүүд, тэдэнэй тоодо Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Капитолина Агеевна Золотарева, Баргажанай аймагай Алла тосхоной гэрэй эхэн эхэнэр Эрэнжид Батуевна Бадмаева, Хяагтын аймагай Ара-Алцагат тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Дулма Раднажаповна Гылыкпылова гэгшэд «Эхын алдар» гэжэ гурбадахи шатын орденоор шагнагданхай.

Таба, зургаан үхибүүдые түрэжэ, хүмүүжүүлһэн 97 эхэнүүд «Эхын медаль» гэһэн нэгэдэхи, хоёрдохи шатын медальнуудаар шагнагдаа.

Хизаар ороноо шэнжэлхэ музейдэ

Республикын М. Хангаловай нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлхэ музейдэ хүдөө ажахыгаар шэнэ үзэсхэлэнгүүд табигдаба. «КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэриие бодотоор бэелүүлэе» гэһэн тусхай стенд иланггаяа һонирхолтой. Тэндэ ойрын долоон жэлэй турша дотор тарилгын талмайн эрид үргэдхэгдэхэ тухай хэлэгдэнэ. Тиихэдээ бүхы тарилга 300 мянган гектараар ехэдхэгдэжэ, тэжээлэй ургамалнууд, кукуруза, овощ, хартаабха улам элбэгээр тариггдаха юм гэжэ ойлгонобди. Гансахан 1962 оной турша доторшье 1961 онойхиһоо кукуруза, бобы тарилга эрид дээшэлһэн байна.

Хорин жэлэй турша дотор мал ажал ямар ехээр хүгжэхэ гээшэб. 1960 онойхидо орходоо 1980 ондо эбэртэ бодо малай тоо толгой 2,1 дахин, гахай—2,8 дахин, хонид — 2,1 дахин, шубууд — 2,9 дахин олошорхо юм.

Энэ үсхэһэн малһаа ямар ехэ ашаг шэмэ хуряагдаха гээшэб. Хорин жэл соо мяха абалга 6,3 дахин, һүн — 5,8 дахин, нооһо хайшалалга 3,5 дахин, үндэгэн — 2,8 дахин ехэ болохо байна. Тэрэшэлэн республикын колхоз, совхозой үйлэдбэриин управленинүүд карта дээрэ аржагар тодоор зурагданхай.

Гадна Хэжэнгын совхозой солото хонишон Ц. Б. Буянтуевай дүй дүршэлые элирхэйлһэн тусхай таһаг харанабди. Тус хонишоной даадаг бригадада ажахын тоосоондо ороһоной ашаар хониной нооһоной болон мяханай өөрынь үнэ сэн эрид доошолһон байха юм. Тэрээнэй дүй дүршэлые саашадаа улам үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрүүлэн нэбтэрүүлхэ шухала болонхой.

Хүдөө ажахыгаар эмхидхэгдэһэн үзэсхэлэн бусадшье зүйлнүүдээр баяжуулагдажа байнхай.

А. Яковлев.

Алжирта референдум дүүрэжэ байна

ПАРИЖ, июлиин 2. (ТАСС). Алжирта үсэгэлдэр, нютагай сагаар 18 часта (москвагайхяар 20 часта) референдум дүүрэбэ. Алжирай бэеэ даанхай гүрэн болохынь түлөө дуугаа үгэхэ байна гүт гэһэн асуудалда тэндэхи хүн зон харюусаха ёһотой байгаа.

Алжирай олонхи пунктнуудай һунгалтын участогууд хараалагдаһанай ёһоор, нютагай сагаар 18 часта хаагдаба. Хүн зоной һунгахаяа ехэ олоор ерэхэдэнь, Алжир, Оран городуудай һунгуулиин пунктнууд хүдэлмэреэ 19 час хүрэтэр үргэлжэлүүлхэ шиидхэбэри абаһан байна.

Нютагай сагаар 20 час 30 минутада хамтадаа нэгэ миллион 623 мянга 628 һунгагшад бүридхэлдэ абтаба. Эдэнэй нэгэ миллион 307 мянга 079 хүн һунгуулида хабаадаа. Алжирай бэеэ даанхай байдалтай болохын түлөө нэгэ миллион 293 мянга 779 хүн дуугаа үгэбэ. 6517 хүн бэеэ даанхай байдалтай болохо хэрэгые буруушааһан байна.

Һунгалтын дүүрэһэнэй һүүлээр Алжирта, Оранда, бусад зарим городуудта бэеэ даанхай байдалтай болоһоной түлөө һайндэр болобо. Иигэжэ референдумэй ямараар дүүрэхэ байһанда хэншье маргахаяа болёо. Алжир городой үйлсэнүүдээр хүхюутэй зугаатай хүнүүд национальна тугаа барижа гараа. Ехэ һайндэрынь Алжирай зарим кварталнуудта бүхэли һуниндөө үргэлжэлбэ.

Мүн иимэл һайндэр Оранда болоо.

Москвагай сагаар 3 час болоһоной һүүлээр Франс Пресс агентство һунгалтын дүнгүүд тухай Роше-Нуарһаа мэдээсээ. Тиигэжэ 3.116.497 һунгагшад бүридхэлдэ ороод, 2.622.403 хүн һунгалтада хабаадаба. Алжирай бэеэ даанхай байдалтай болохын түлөө 99,6 процентнь зүбшөөжэ, 0,4 процентнь буруушаажа дуугаа үгэбэ.

—✦✦◎✦✦—

Франци Аденауэрай ошохо болоһониие буруушаана

ПАРИЖ, июниин 30. (ТАСС). Бонной канцлер Аденауэрай Франци ошохоёо байһаниие дэлхэйн хоёрдохи дайнай хойшолонгуудые мартаагүй хүн зон зэбүүрхэн буруушаана. Фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ унаһан хүнүүдэй дурасхаалые наадалһан ушар болоно гээд Аденауэрай ерэхэ болоһониие Франциин патриодууд сэгнэнэ. Тиигээд Аденауэрые Франци ерэхыень болюулха ёһотой гээд эрилтэ табина.

Залуу эрдэмт[...] үүсхэл

Үнгэрһэн хабар Сергей [...]вич Мижытов Буряадай [...] ажахын институт дү[...] Сэлэнгын Карл Маркс[ай нэ]рэмжэтэ колхоздо аж[ал]хаар гараа һэн. Мэргэ[...]дэй фермэ, бригадан[...] даажа абаад ажаллажа [...] хэдэ, нүхэр Мижытов эн[...] хэлые түргэнөөр дэмжэ[...] ажахын тоосоондо о[...] бригада даажа абаа. [...] эрдэмтын даадаг бриг[ада] 414 толгой эбэртэ бодо [...] 140 гаран тугал, буруу [...] һалагдана.

Байгша ондо тус бр[игада] 262 мянган литр һү, 620 [...]нер мяха абаха түсэбтэй [...] зорилгоёо бэелүүлхын [...] бригадынхид эдэбхит[эйгээр] ажаллажа оробо. Бриг[ада]хид 149 гектар сабшал[ан] һайнаар бэлэдхээ. Гект[а]риин 15 центнерһээ бага[гүй] үбһэ ногоо хуряахаар х[а]на.

А. Баянд[...]

Сагай ударил

Буряадай гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, хойто аймагуудаар заримдаа бага зэргэ бороо орохо. Баруун хойноһоо һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 12—14, үдэрынь 18—20 градус дулаан болохо.

Июлиин 5-6-да бороо ехэ орохогүй, бага зэргэ үүлэтэй байха. Һулаханаар һалхилха. Һүниндөө хойто аймагуудаар 4—9, урда аймагуудаар 9—14, үдэрынь 23—28 градус хүрэтэр дулаарха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Манай адрес, телефону[уд]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. ТЕЛЕ[ФОНЫ РЕДАКЦИИ]: редактора — 46-32, зам. редактора — 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной жизни [и] пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского стро[и]тельства—47-59, промышленности, транспорта, информации — 35-14, культуры, литературы и искусства—34-05, пис[ем] и рабселькоров—40-49, отдел переводов и корректорск[ая] — 35-95, бухгалтерия — 37-32. Для междугородны[х] переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культур[ы] Бурятской АССР.

Н00915. Зак. № 3373.